

Sprawozdanie z działalności

Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku

za rok 2008

Białystok – marzec 2008

Spis treści

I. Wstęp	3
II. Realizacja przez MOPR zadań gminy i powiatu w zakresie pomocy społecznej	4
1. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej. Formy pomocy	4
1.1. Powody korzystania z pomocy społecznej	4
1.2. Świadczenia pomocy społecznej. Formy pomocy	5
2. Praca socjalna	6
3. Współpraca MOPR z organizacjami pozarządowymi i instytucjami w zakresie realizacji zadań pomocy społecznej w stosunku do grup defaworyzowanych.....	7
3.1. Bezrobotni	8
3.2. Bezdomni	8
3.3. Cudzoziemcy	8
3.4. Wspieranie rodzin dysfunkcyjnych i niewydolnych wychowawczo.....	9
3.5. Pomoc osobom niepełnosprawnym.....	9
3.6. Seniorzy.....	10
3.7. W obszarze edukacyjnym i badawczo-naukowym	11
4. Programy na rzecz grup społecznych realizowane przez MOPR oraz nadzorowane jednostki	12
4.1. Program „SNOEZOLEN” realizowany przez Środowiskowy Dom Samopomocy	12
4.2. Rządowy program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”	12
4.3. Program na rzecz społeczności romskiej – realizator Programu MOPR	12
4.4. Program „Ku normalności” realizowany w Ośrodku Interwencji Kryzysowej.....	13
4.5. Programy realizowane przez Wielofunkcyjną Placówkę Opiekuńczo-Wychowawczą „Jedynka”	13
4.6. Programy realizowane przez Wielofunkcyjną Placówkę Opiekuńczo-Wychowawczą „Dwójka” im. dr Ireny Białówny	14
4.7. Programy realizowane przez Pogotowie Opiekuńcze	14
4.8. Programy realizowane przez Ośrodek Adopcyjno – Opiekuńczy	15
5. Opieka nad dzieckiem i rodziną	16
5.1. Placówki opiekuńczo – wychowawcze	16
5.2. Rodzinne domy dziecka	16
5.3. Rodzinna opieka zastępcza	17
5.4. Usamodzielnienia wychowanków	18
6. Usługi opiekuńcze	19
7. Zapewnienie całodobowej opieki w domach pomocy społecznej	19
8. Działalność Środowiskowego Domu Samopomocy	20
8.1. Pracownia kulturalno – oświatowa	20
8.2. Pracownia plastyczna	20
8.3. Pracownia muzyczna	21
8.4. Pracownia gospodarstwa domowego	21
8.5. Pracownia teatralna	21
8.6. Pracownia techniczna	21
8.7. Pracownia usprawnienia fizycznego	21
9. Działalność Ośrodka Interwencji Kryzysowej	21
9.1. Zgłaszane problemy	22
9.2. Poradnictwo specjalistyczne	22
9.3. Grupy	23
9.3.1. Oferta adresowana do kobiet	23
9.3.2. Grupa socjoterapeutyczna dla dzieci	23
9.3.3. Grupa edukacyjna dla rodziców dzieci z grupy socjoterapeutycznej.....	23
9.3.4. Grupa korekcyjno – edukacyjna dla osób stosujących przemoc	23
9.4. Inne działania OIK	24
III. Świadczenia rodzinne	24
IV. Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych	26
V. Podstawy prawne	27

I. Wstęp

W celu podnoszenia jakości i poszerzenia zakresu usług świadczonych najuboższym i najbardziej potrzebującym mieszkańcom Białegostoku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie podejmował w 2008 roku różnorodne inicjatywy. W swych przedsięwzięciach, podobnie jak w latach poprzednich, Ośrodek współpracował z instytucjami i organizacjami, których zakres działania w większym lub mniejszym stopniu obejmuje zagadnienia pomocy społecznej. Podejmowana współpraca miała na celu lepsze rozeznanie potrzeb i organizowanie pomocy, a także mobilizację osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej do aktywnego uczestnictwa w rozwiązywaniu ich problemów.

Jednym z elementów podejmowanych działań było motywowanie do większej aktywności w poszukiwaniu zatrudnienia. W okresie od 1 maja 2008 r. do 31 grudnia 2008 r. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w partnerstwie z Wojewódzkim Urzędem Pracy w Białymstoku realizował projekt systemowy pod nazwą „40+” *Dojrzałość, lojalność, stabilność* współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Głównym celem tego projektu było zwiększenie aktywności zawodowej osób bezrobotnych powyżej 40 roku życia, będących długotrwale klientami pomocy społecznej, zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem.

Szczegółowe cele, które planowano osiągnąć w pracy z beneficjentami to:

- zwiększenie motywacji do działania,
- zwiększenie zdolności komunikacyjnych,
- ograniczenie korzystania ze świadczeń pomocy społecznej,
- wzmocnienie poczucia własnej wartości,
- podniesienie kwalifikacji zawodowych, doskonalenie umiejętności zawodowych,
- zdobycie umiejętności umożliwiających wejście na rynek pracy,

a w konsekwencji wszystkich działań - podjęcie zatrudnienia.

Zgodnie z założonymi celami stworzono 7 „grup małych kroków” jako grup wsparcia w celu tworzenia programów zmiany osobistej. Dla każdej z grup przeprowadzono warsztaty motywacyjne, warsztaty budowania poczucia własnej wartości oraz trening zachowań asertywnych; ponadto wszyscy beneficjenci przeszli indywidualne sesje z doradcą zawodowym w celu ustalenia predyspozycji zawodowych. Dla każdej z grup przeprowadzono warsztaty aktywnego poszukiwania pracy, kurs obsługi komputera i Internetu, kursy zawodowe zgodne z predyspozycjami zawodowymi beneficjentów. Beneficjenci zostali również wsparci pomocą finansową w formie zasiłków celowych z przeznaczeniem na usługi stomatologiczne, zakup okularów, odzieży, obuwia. W celach integracyjno – kulturalnych wszystkim beneficjentom zorganizowano wycieczkę do Białowieży, wyjście do teatru, kolację Wigilijną.

W 2008 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie kontynuował realizację Programu na rzecz społeczności romskiej pt. „Szansa. Edukacja i Integracja Romów” z podziałem na obszary: edukacja i gospodarka mieszkaniowa.

Ośrodek systematycznie współpracował ze szkołami w zakresie zapewnienia dzieciom i młodzieży posiłku oraz wyposażenia w przybory szkolne i podręczniki, a także uczestnictwo w letnich formach wypoczynku.

W 2008 r. MOPR dwukrotnie zorganizował zabawę choinkową z paczkami dla dzieci z rodzin zastępczych. W styczniu za kwotę 6 350 zł uzyskaną od sponsorów opłacone zostały 2 spektakle w Białostockim Teatrze Lalek, zabawa choinkowa oraz paczki dla dzieci. W choince wzięło udział 197 dzieci, które otrzymały paczkę. W spektaklach wzięło udział 387 osób (łącznie z opiekunami). W grudniu natomiast, dzięki sponsorom, z otrzymanej kwoty 8 920 zł opłacono zabawę choinkową i spektakl również w Białostockim Teatrze Lalek. W imprezie wzięło udział 200 osób (dzieci wraz z opiekunami). Za pozostałą kwotę zakupiono paczki, które zostały rozdane dzieciom.

Z inicjatywy MOPR rodziny zastępcze po raz kolejny wyjechały na wypoczynek wakacyjny uwzględniający terapię rodziców biologicznych, dzieci i rodzin do Ośrodka Stowarzyszenia „Droga” w Jastarni.

Pracownicy i dyrekcja MOPR w Białymstoku uczestniczyli w wielu szkoleniach i konferencjach podnoszących kwalifikacje oraz umiejętności zawodowe, w których wielokrotnie byli prelegentami.

W lipcu 2008 r. Ośrodek we współpracy z Urzędem Miejskim i organizacjami pozarządowymi brał udział w konkursie „Lokalny system pomocy dziecku i rodzinie”, ogłoszonym przez redakcję Instytutu Rozwoju Służb Społecznych w Warszawie dotyczącym przekształcenia systemu opieki zastępczej oraz tworzenia lokalnych systemów pomocy i wsparcia dziecka i rodziny. Efektem konkursu było zamieszczenie obszernego fragmentu opracowania w listopadowym wydaniu periodyku „Problemy Opiekunczo – Wychowawcze”.

Wg stanu na dzień 31.12.2008 r. zadania Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku realizowało 313 pracowników, w tym: w Dziale Świadczeń Rodzinnych – 33 pracowników, Środowiskowym Domu Samopomocy – 17 pracowników oraz Ośrodka Interwencji Kryzysowej – 21 pracowników. W roku 2008 MOPR zatrudniał 14 osób w ramach robót publicznych, 15 absolwentom zapewnił możliwość odbycia stażu dla bezrobotnej młodzieży, prace interwencyjne wykonywały 4 osoby, a 2 osoby zostały przyuczone do zawodu.

II. Realizacja przez MOPR zadań gminy i powiatu w zakresie pomocy społecznej

MOPR w 2008 roku wydał **35 190 decyzji** administracyjnych przyznających świadczenia pieniężne na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (w tym: zadania własne – 33 915 decyzji i zadania zlecone – 1 268 decyzji) i **21 375 decyzji** wydanych na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej.

W 2008 r. liczba odwołań przekazanych do Samorządowego Kolegium Odwoławczego stanowiła **0,59 %** ogólnej liczby wydanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku decyzji, z tego SKO: utrzymało w mocy – 58,26 %; uchyliło i przekazało do ponownego rozpatrzenia – 18,02 %; uchyliło i rozstrzygnęło – 8,11 %; uchyliło i umorzyło postępowanie – 9,01 %; stwierdziło nieważność decyzji – 4,2 %; stwierdziło niedopuszczalność odwołania – 1,5 %; umorzyło postępowanie odwoławcze – 0,6 %; odmówiło stwierdzenia nieważności decyzji – 0,3 %.

1. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej. Formy pomocy

Celem pomocy społecznej jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, jak również wspieranie ich w wysiłkach zmierzających do usamodzielnienia.

Rodzaj, forma i rozmiar świadczeń dostosowywane są do indywidualnych okoliczności uzasadniających potrzebę udzielenia pomocy. Świadczenia pieniężne przyznawane są z systemu pomocy społecznej pod warunkiem spełnienia jednocześnie dwóch kryteriów tj. wystąpienia jednej z okoliczności wskazującej na trudną sytuację życiową (np. ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, bezdomność oraz inne powody wskazane w ustawie o pomocy społecznej) oraz kryterium dochodowego.

W 2008 r. kryterium dochodowe ustalone dla celów pomocy społecznej na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24.07.2006 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej wynosiło:

- na osobę samotnie gospodarującą – **477 zł**
- na osobę w rodzinie – **351 zł**.

1.1. Powody korzystania ze świadczeń pomocy społecznej

W roku 2008 MOPR objął pomocą finansową i rzeczową 7 093 rodzin, w tym 15 045 osób w rodzinach. Najczęściej występującą dysfunkcją, która stała się przyczyną trudnej sytuacji życiowej wielu rodzin było ubóstwo, z powodu którego przyznano pomoc 4 827 rodzinom. Jest ono zjawiskiem współwystępującym przy innych trudnych sytuacjach życiowych. Inne najczęściej występujące powody udzielania świadczeń to: długotrwała lub ciężka choroba (3 846 rodzin), bezrobocie (3 613 rodzin), niepełnosprawność (2 376 rodzin), bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego (2 124 rodzin).

Tabela 1. Powody przyznania pomocy

Lp.	Trudna sytuacja życiowa	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
1.	Ubóstwo	4 827	10 172
2.	Sieroctwo	6	17
3.	Bezdomność	185	189
4.	Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietność	353	1 499
5.	Bezrobocie	3 613	8 078

6.	Niepełnosprawność	2 376	4 231
7.	Długotrwała lub ciężka choroba	3 846	7 719
8.	Przemoc w rodzinie	12	37
9.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, w tym m. in.:	2 124	6 461
	- w rodzinach niepełnych	1 327	3 693
	- w rodzinach wielodzietnych	290	1 587
10.	Alkoholizm	647	1 052
11.	Narkomania	25	44
12.	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	163	223
13.	Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	31	38
14.	Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	65	166
15.	Zdarzenia losowe	15	41
16.	Sytuacja kryzysowa	3	9
17.	Klęska żywiołowa lub ekologiczna	1	1

1.2. Świadczenia pomocy społecznej. Formy pomocy

Tabela 2. Udzielone świadczenia – zadania własne gminy

Lp.	Formy pomocy	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Kwota świadczeń w zł
1.	Zasiłki okresowe	4 465	9 330	5 414 076
2.	Usługi opiekuńcze	325	327	1 571 078
3.	Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	11	24	11 800
4.	Sprawienie pogrzebu, w tym:	25	27	36 628
	- dla osób bezdomnych	2	2	2 819
5.	Inne zasiłki celowe i w naturze, w tym:	5 836	12 377	3 109 646
	- zasiłki specjalne celowe	933	2 027	368 823

Zasiłki okresowe są świadczeniami pieniężnymi należącymi do zadań własnych gminy o charakterze obligatoryjnym. Gmina otrzymuje dotację na pokrycie wydatków na zasiłki okresowe do minimalnej wysokości zasiłku, która na rok 2008 została określona następująco:

- w przypadku osoby samotnie gospodarującej było to **50 % różnicy** między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby;
- w przypadku rodziny było to **50 % różnicy** między kryterium dochodowym rodziny a dochodem rodziny.

Tabela 3. Pomoc w zakresie dożywiania – udział środków własnych gminy 22 % oraz środków z programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” 78 %

Wyszczególnienie		Liczba osób	Koszt ogółem (w zł)	Środki własne (w zł)	Dotacja (w zł)
Rzeczywista liczba osób objętych programem ogółem, w tym liczba osób korzystających z :		12 672	6 500 206	1 661 906	4 838 300
posiłku	ogółem	3 988	1 715 751	553 906	1 161 845
	dzieci do 7 roku życia	625			
	uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej	2 770			
zasiłku celowego	ogółem	11 131	4 784 455	1 108 000	3 676 455
	dzieci do 7 roku życia				
	uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej				
	pozostałe osoby otrzymujące pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej				

Tabela 4. Udzielone świadczenia – zadania zlecone gminom

Lp.	Formy pomocy	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Kwota świadczeń w zł
1.	Zasiłki stałe, w tym:	1 270	1 549	4 676 574
	- osoba samotnie gospodarująca	1 104	1 104	4 317 294
	- osoba pozostająca w rodzinie	166	445	359 280
2.	Zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną	0	0	0
3.	Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	30	37	228 977

**Tabela 5. Udzielone świadczenia – zadania z zakresu administracji rządowej
Pomoc uchodźcom**

Lp.	Formy pomocy	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Kwota świadczeń w zł
1.	Pomoc dla uchodźców, w tym:	82	195	659 444
	- świadczenia pieniężne na utrzymanie	82	195	621 364
	- wydatki związane z nauką języka polskiego	75	181	38 080

W ramach świadczeń niepieniężnych w roku 2008 wydano 161 decyzji (osoby nie posiadające ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu) w sprawie objęcia ubezpieczeniem zdrowotnym finansowanym ze środków publicznych.

W ramach realizacji zadań zleconych gminie z zakresu administracji rządowej opłacono składki na ubezpieczenie zdrowotne za 1 079 osób (w tym: osoby pobierające zasiłek stały - 1031, osoby bezdomne - 3, cudzoziemcy - 45).

2. Praca socjalna

Praca socjalna to działalność zawodowa pracowników socjalnych skierowana na udzielanie pomocy osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz na tworzenie warunków sprzyjających poprawie jakości życia podopiecznych.

Praca socjalna realizowana była przede wszystkim w ramach pomocy społecznej: środowiskowej (w miejscu zamieszkania) oraz instytucjonalnej. Obejmuje ona wszelkiego rodzaju poradnictwo prawne, ekonomiczne, psychologiczne, pedagogiczne, a także pomoc w prawidłowym załatwieniu konkretnych spraw życiowych. Pracownicy socjalni podejmowali działania między innymi takie jak:

✓ pomoc w:

- uzyskaniu zatrudnienia,
- uzyskaniu alimentów na dzieci,
- otrzymaniu dodatków mieszkaniowych z ZMK,
- ubieganiu się i otrzymaniu lokalu socjalnego,
- podjęciu terapii odwykowej bądź wystąpienie z wnioskiem o przymusowe leczenie odwykowe,
- podjęciu leczenia psychiatrycznego bądź wystąpienie z wnioskiem o przymusowe leczenie psychiatryczne,
- uzyskaniu prawa do świadczenia emerytalnego lub rentowego,
- uzyskaniu świadczeń rodzinnych,
- uzyskaniu orzeczenia o niepełnosprawności,
- otrzymaniu wsparcia w formie żywności, odzieży, obuwia, sprzętów gospodarstwa domowego, paczek świątecznych z instytucji i organizacji współpracujących z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w zakresie realizacji zadań z pomocy społecznej,

✓ udzielali wsparcia w takich formach jak:

- porady prawne z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów, procedury cywilnej, egzekucji komorniczej, procedury administracyjnej oraz porad psychologicznych i rodzinnych,
- aktywizacja do rejestracji w PUP, motywowanie do aktywnego poszukiwania pracy oraz uczestnictwa w kursach zawodowych lub przekwalifikowujących organizowanych przez PUP, OHP lub inne organizacje,

- kierowanie osób bezrobotnych do prac społecznie użytecznych,
- kierowanie dzieci z rodzin zagrożonych patologią do świetlic terapeutycznych i placówek wsparcia dziennego,
- wskazywanie osobom bezdomnym, opuszczającym zakłady karne Stowarzyszenia Penitencjarnego „Patronat” – Schroniska dla Bezdomnych Mężczyzn, gdzie na podstawie zawartego 2 - letniego kontraktu podopieczny ma możliwość zamieszkiwania w schronisku, otrzymywania pomocy w zakresie całodziennego wyżywienia, rozwiązywania problemów osobistych, pomocy prawnej oraz podejmowania działań dotyczących aktywizacji zawodowej.

Kontrakt socjalny jest narzędziem pracy socjalnej, które ma przyczynić się do odzyskania zdolności do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, prawidłowego pełnienia ról społecznych, a tym samym do spadku liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Kontrakt jest zawierany wówczas, kiedy osoba lub rodzina jest zdolna do podejmowania działań zmierzających do poprawy jej sytuacji życiowej. W kontrakcie określone są uprawnienia i zobowiązania stron umowy – pracownika socjalnego ośrodka pomocy społecznej i jego klienta - w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny. W przypadku odmowy zawarcia kontraktu, niedotrzymania jego postanowień, nieuzasadnionej odmowy podjęcia pracy itp., ośrodek pomocy społecznej może odmówić pomocy lub ją wstrzymać.

W 2008 r. zawarto 339 nowych kontraktów socjalnych z klientami pomocy społecznej, a kontynuowano 21 z roku 2007. Efekty jakie uzyskano w ramach zawartych kontraktów socjalnych z podopiecznymi dotyczą w szczególności: podjęcia leczenia odwykowego, aktywnego poszukiwania pracy i rejestracji w PUP, uczestnictwa w kursach zawodowych, przekwalifikowujących lub szkoleniach podnoszących kwalifikacje, podjęcia zatrudnienia w ramach prac społecznie użytecznych lub na otwartym rynku pracy.

Aktywizacja osób bezrobotnych w 2008 roku:	
PRACE SPOŁECZNIE UŻYTECZNE	
Liczba osób skierowanych do prac społecznie użytecznych, z których:	428
- podjęły prace społecznie użyteczne	210
- <i>podjęły prace na umowę o pracę po zakończeniu prac społecznie użytecznych</i>	15
SZKOLENIA Z ZAKRESU AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ	
Liczba osób, które zostały zgłoszone na szkolenia, które:	139
- ukończyły w/w szkolenia	69
- <i>podjęły pracę</i>	14
Liczba osób niepełnosprawnych, które skierowano na szkolenia	33
Liczba osób niepełnosprawnych, które skierowano do projektu prowadzonego przez Caritas	5
KIEROWANIE DO PRACODAWCÓW	
Liczba osób skierowanych do pracodawców oferujących pracę, które:	618
- <i>podjęły pracę</i>	130
- odmówiły podjęcia pracy	94
Liczba osób niepełnosprawnych skierowanych do pracodawców oferujących pracę	46
<i>Liczba osób niepełnosprawnych, które podjęły pracę</i>	26
Liczba osób, którym w związku z podjęciem zatrudnienia przyznano pomoc pieniężną, np. zasiłki celowe	101
LICZBA OSÓB, KTÓRE DZIĘKI AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ WYSZŁY POZA KRĄG POMOCY SPOŁECZNEJ	138

Pracownicy socjalni, jako profesjonaliści realizujący wymienione w ustawie zadania, stanowią nieodzowne wsparcie dla rodzin, które trwają w bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych oraz prowadzeniu gospodarstwa domowego.

W 2008 roku pomocą w postaci pracy socjalnej objęto ogółem 10 213 rodzin.

3. Współpraca MOPR z organizacjami pozarządowymi i instytucjami w zakresie realizacji zadań pomocy społecznej w stosunku do grup defaworyzowanych

W roku 2008 podobnie jak w latach poprzednich, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie współdziałał z instytucjami i organizacjami pozarządowymi w celu zaspokojenia kompleksowej pomocy na rzecz swoich podopiecznych w następujących obszarach:

3.1. Bezrobotni

Ośrodek we współpracy z Powiatowym i Wojewódzkim Urzędem Pracy, pracodawcami, instytucjami szkolącymi podejmował działania aktywizujące bezrobotnych korzystających z pomocy społecznej, polegające na kierowaniu podopiecznych zdolnych do podjęcia zatrudnienia do prac społecznie użytecznych, mobilizowaniu do podjęcia zatrudnienia u pracodawców informujących o wolnych miejscach pracy, zgłaszaniu na szkolenia i kursy pozwalające zdobyć dodatkowe kwalifikacje i umiejętności. W 2008 r. 841 podopiecznych MOPR zostało skierowanych na rozmowy kwalifikacyjne do pracodawców oferujących pracę oraz na różnego rodzaju szkolenia i kursy z zakresu aktywizacji zawodowej.

Efekty jakie osiągnięto to:

- na 210 podopiecznych wykonujących prace społecznie użyteczne w 2008 r. – 15 osób podpisało umowy o pracę po ich zakończeniu;
- na 69 podopiecznych, którzy ukończyli szkolenia – 14 osób podjęło pracę po ich zakończeniu;
- w ciągu całego roku 2008 zatrudnienie podjęło 185 osób.

Organizacje i instytucje z którymi współpracował MOPR na rzecz osób bezrobotnych w zakresie ich aktywizacji to m. in.: PUP, WUP, PCK, OHP, T-MATIC, PKPS, ZETO, ECDS, „Eleos”, Caritas, Stowarzyszenie kontakt Miast Białystok – Eindhoven, Stowarzyszenie „Droga”.

3.2. Bezdomni

W 2008 roku z powodu bezdomności pomocą zostało objętych 185 osób. MOPR opłacał składki na ubezpieczenie zdrowotne za 3 bezdomnych, którzy przystąpili do programu wychodzenia z bezdomności. Ponadto Ośrodek udzielał pomocy w formie zasiłków stałych, okresowych, celowych bezdomnym przebywającym w noclegowniach, schroniskach i ogrzewalni.

W ramach pomocy osobom bezdomnym MOPR współpracował z organizacjami i instytucjami działającymi na rzecz osób bezdomnych w zakresie zapewnienia schronienia, żywienia, niezbędnego ubrania, możliwości korzystania z pralni, łaźni, fryzjera oraz organizowania opieki medycznej.

W Białymstoku działają dwie organizacje pozarządowe dofinansowywane z budżetu Miasta, które prowadzą ośrodki pobytu całonocnego dla osób bezdomnych: Caritas Archidiecezji Białostockiej - zapewnia 140 miejsc oraz Stowarzyszenie Penitencjarne „Patronat” - zapewnia 23 miejsca dla bezdomnych mężczyzn opuszczających zakłady karne.

Ponadto Caritas Archidiecezji Białostockiej, Komenda Wojewódzka Policji w Białymstoku oraz podmioty takie jak Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego, Areszt Śledczy w Białymstoku, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku, "Eleos" Prawosławny Ośrodek Miłosierdzia Diecezji Białostocko-Gdańskiej, Straż Miejska w Białymstoku podpisały porozumienie o współpracy w sprawie realizacji działań profilaktycznych pod nazwą "Bez domu, ale nie bez pomocy". Przedmiotem porozumienia jest współpraca w realizacji działań profilaktycznych mających na celu ograniczenie zagrożeń życia i zdrowia wynikających z bezdomności, poprzez stworzenie sieci systemowej pomocy osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością.

W ramach Europejskiego Programu Pomocy Najbardziej Potrzebującym - PEAD, który polega na przekazywaniu nadwyżek żywności najbardziej potrzebującym, MOPR współpracował m. in. z Caritas Archidiecezji Białostockiej, Prawosławnym Ośrodkiem Miłosierdzia „Eleos”, Polskim Komitetem Pomocy Społecznej, Związkiem Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Stowarzyszeniem „Droga”, Stowarzyszeniem „Klub Dobrej Nadziei”, Stowarzyszeniem Penitencjarnym „Patronat”, Powiatowym Urzędem Pracy. Ponadto m. in. takie organizacje jak: Polski Czerwony Krzyż, PKPS, Stowarzyszenie „Droga”, Stowarzyszenie Kontakt Miast Białystok – Eindhoven, przekazywały odzież i wyposażenie najuboższym mieszkańcom Białegostoku.

3.3. Cudzoziemcy

W Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Białymstoku został powołany Zespół Pracowników Socjalnych Nr 11, któremu powierzono zadania związane z obsługą cudzoziemców posiadających status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą oraz z objęciem tych osób indywidualnymi programami integracji.

Pracownicy Ośrodka ściśle współpracowali ze stowarzyszeniami i organizacjami pozarządowymi m.in.: Prawosławnym Ośrodkiem Miłosierdzia „Eleos”, Centrum Pomocy Migrantom i Uchodźcom „Caritas”, Stowarzyszeniem Kontakt Miast Białystok - Eindhoven, Stowarzyszeniem Pomocy Rodzinie „Droga”. W/w organizacje udzielały pomocy żywnościowej a także pomocy w poszukiwaniu mieszkań do wynajęcia. Zacieśniono współpracę i wymianę informacji z Ośrodkiem dla Cudzoziemców „Iga”, „Budowlani”, Powiatowym Urzędem Pracy, Policją, Podlaskim Oddziałem Straży Granicznej, Agencją Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Podejmowano działania mające na celu m. in.: aktywizację zawodową cudzoziemców

i zwiększenie ich szans na rynku pracy poprzez naukę języka polskiego (Fundacja Edukacji i Twórczości w Białymstoku), korzystanie z porad lekarskich (z tłumaczem w osobie pracownika socjalnego), skierowanie cudzoziemców do prac społecznie użytecznych, organizowanie poradnictwa zawodowego itp. W ramach pracy socjalnej udzielano pomocy przy załatwianiu spraw w instytucjach i urzędach przy wypełnianiu dokumentów, pomocy w czynnościach proceduralnych dotyczących uzyskania właściwej dokumentacji, a także w uzyskaniu statusu osoby bezrobotnej, numeru PESEL, wsparcia rzeczowego, rejestracji w Powiatowym Urzędzie Pracy, zgłaszano do ubezpieczenia zdrowotnego itp.

W 2008 r. Ośrodek objął pomocą pieniężną na utrzymanie 82 rodziny (195 osób w rodzinach) uchodźców, natomiast za 75 rodzin (181 osób w rodzinach) pokrył wydatki związane z nauką języka polskiego. W lutym 2008 w Ośrodku Interwencji Kryzysowej odbyła się wizyta studyjna pracowników ambasady USA dotycząca możliwości i form wsparcia świadczonych przez OIK cudzoziemcom przebywającym na terenie RP.

3.4. Wspieranie rodzin dysfunkcyjnych i niewydolnych wychowawczo

W 2008 roku w ramach działania na rzecz rodziny i dziecka MOPR współpracował z organizacjami i instytucjami, które udzielały podopiecznym Ośrodka wsparcia w takich obszarach jak:

- zapewnienie wypoczynku letniego i zimowego dzieciom z rodzin najuboższych – TPD, Klub Sportowy „Hetman”, „Teatr Forma”, Caritas Archidiecezji Białostockiej, Prawosławny Ośrodek Miłosierdzia „Eleos”, Stowarzyszenie „Nasz Dom. Dobry Pasterz” Świetlica Socjoterapeutyczna „Nazaret”, Stowarzyszenie „Droga”, OHP, Białostocka Szkoła Piłkarska „Jagiellonia”, Stowarzyszenie „Krokus”;
- przekazanie dzieciom paczek świąteczno – noworocznych – PKPS, Akcja Charytatywna Misja Pomocy – Światło, Stowarzyszenie „Wiosna”, Stowarzyszenie Kontakt Miast Białystok – Eindhoven;
- przekazanie paczek żywnościowych i odzieżowych rodzinom potrzebującym – Caritas Archidiecezji Białostockiej, Prawosławny Ośrodek Miłosierdzia „Eleos”, Zbór „Dobra Nowina” Kościoła Zielonoświątkowego, Stowarzyszenie „Droga”, PKPS, Stowarzyszenie Kontakt Miast Białystok - Eindhoven, Stowarzyszenie „Klub Dobrej Nowiny”, Stowarzyszenie „Wiosna”, PCK,
- udzielanie wsparcia dzieciom z rodzin niewydolnych wychowawczo poprzez kierowanie do świetlic socjoterapeutycznych, Stowarzyszenia „Droga” w celu uzyskania pomocy edukacyjnej, materialnej i zagospodarowania czasu wolnego;
- wyposażanie dzieci w wyprawkę szkolną oraz zapewnienie posiłku w szkole – systematyczna współpraca ze szkołami i przedszkolami;
- objęcie dzieci Programem „Starszy Brat. Starsza Siostra” realizowanym przez Fundację Edukacji i Twórczości;
- udzielanie pomocy w załatwianiu spraw podopiecznych przy ścisłej współpracy z urzędem Miejskim, ZUS, KRUS, PUP, ZMK, Stowarzyszeniem Penitencjarnym „Patronat”.

Ponadto w ramach działań na rzecz rodziny i dziecka MOPR współpracował z sądami opiekuńczymi, kuratorami sądowymi oraz policją.

3.5. Pomoc osobom niepełnosprawnym

W roku 2008 w ramach pomocy osobom niepełnosprawnym i członkom ich rodzin udzielono 438 porad socjalnych, m. in. dotyczących przysługujących ulg i uprawnień oraz dostępnych form rehabilitacji i pomocy społecznej.

W zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym MOPR współpracował z wieloma fundacjami i stowarzyszeniami działającymi na terenie miasta Białegostoku takimi jak: Fundacja Aktywnej Rehabilitacji Koordynator Regionalny w Białymstoku, Fundacja Szkoła XXI Wieku Przez Sport i Naukę w Świat, Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom z Porażeniem Mózgowym „Jasny Cel”, Polskie Stowarzyszenie Pedagogów i Animatorów „Klanza”, Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży Specjalnej Troski „Jeden Świat” (zorganizowano 1 osobie 12-dniowy wyjazd do Zakopanego w ramach wypoczynku letniego), Fundacja Pomocy Dzieciom z Wadą Słuchu „Pozwól Nam Życ”, Podlaskie Stowarzyszenie Sportowe Osób Niepełnosprawnych „Start”, Katolickie Stowarzyszenie „Ezechiasz”, Katolicka Szkoła Podstawowa, Krajowe Towarzystwo Autyzmu Oddz. w Białymstoku, Polski Komitet Pomocy Społecznej (paczki świąteczne w ramach programu „O Uśmiech i Radość Dziecka”), Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem, Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży „Przyjaciele”, Caritas Archidiecezji Białostockiej, Prawosławny Ośrodek Miłosierdzia Diecezji Białostocko-Gdańskiej „Eleos” jak również wszystkie świetlice działające przy tym Ośrodku, Polski Związek Głuchych, Polski Czerwony Krzyż, Stowarzyszenie Przyjaciół i Rodzin z Zaburzeniami Psychicznymi „Pomost”, Dom Rodzinny „Nasz

Dom”, Towarzystwo Przyjaciół Chorych „Hospicjum”, Hospicjum Stacjonarne - Dom Opatrzności Bożej, Centrum Wolontariatu, Zespół Szkół Katolickich im. Matki Bożej Miłosierdzia, Stowarzyszenie na Rzecz Rehabilitacji Psychiatrycznej Klub „Przystań”, Centrum Medyczne „Beta-Med”, Stowarzyszenie Penitencjarne „Patronat”, Podlaska Spółdzielnia Pracy „Jubilat”- zakład pracy chronionej (szkolenie „Elementarna wiedza o procesie nauczania – uczenia się). Efektem współpracy z zakładem pracy chronionej było zaktywizowanie zawodowe 46 osób.

Współpraca z pozostałymi organizacjami polegała na zapewnieniu bezpłatnych posiłków, odzieży, leków, udzielaniu pomocy rzeczowej, zapewnieniu zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny itp.

W ramach projektu Asystent Osoby Niepełnosprawnej pracownicy MOPR informowali o możliwości skorzystania z usług asystentów osób niepełnosprawnych.

Ponadto pracownicy socjalni skierowali 9 dorosłych osób niepełnosprawnych do udziału w projekcie systemowym „40+” *Dojrzałość, lojalność, stabilność* realizowanym przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku oraz Wojewódzki Urząd Pracy.

W wyniku wymiany doświadczeń i wzajemnej pomocy pracownicy socjalni uczestniczyli w imprezach organizowanych na rzecz osób niepełnosprawnych, m. in. w Zawodach Sportowych dla Dzieci Niepełnosprawnych organizowanych przez Zespół Szkół Katolickich im. Matki Bożej Miłosierdzia, IV Festiwalu Twórczości Osób Niepełnosprawnych.

W ramach pracy socjalnej działały grupy wsparcia i grupy samopomocowe, które podejmowały działania skierowane na usamodzielnienie osób niepełnosprawnych oraz wyprowadzanie ich z kręgu pomocy społecznej.

W realizacji powyższych zadań współdziałano z 5 grupami samopomocowymi:

- Osiedle Bacieczki i Dziesięciny I (osoby z dysfunkcją narządu ruchu i jedna z upośledzeniem umysłowym);
- Osiedle Białostoczek (osoby z dysfunkcją narządu ruchu i głuchonieme);
- Osiedle Przyjaźń (dzieci z porażeniem mózgowym i osoby dorosłe z dysfunkcją narządu ruchu);
- Osiedle Śródmieście (osoby ze schorzeniami psychicznymi i niedowidzące);
- Osiedle Nowe Miasto (osoby z dysfunkcją narządu ruchu).

W 2008 roku prowadzono i aktualizowano komputerową bazę danych o osobach niepełnosprawnych i instytucjach rządowych i pozarządowych działających na ich rzecz. W bazie danych zarejestrowanych jest 6 651 osób, w tym dzieci niepełnosprawne, z podziałem na wiek, płeć i rodzaj schorzenia.

Zespół Pracowników Socjalnych Nr 9 posiada w swoich zasobach sprzęt rehabilitacyjny i ortopedyczny. Są to przede wszystkim wózki inwalidzkie, kule łokciowe i balkoniki, które wypożyczane są na zasadach umowy użyczenia.

3.6. Seniorzy

W 2008 roku w strukturze MOPR kontynuował swoją działalność Klub Seniora mieszczący się przy ul. Białej 13/33, którego głównym celem jest udzielanie pomocy Seniorom, aktywizowanie społeczności osób starszych i społeczności lokalnej do działań wspierających ludzi starszych. Pracownik socjalny pracujący w Klubie, w ramach swoich zadań, podejmował współpracę z instytucjami i organizacjami pozarządowymi, organizacjami seniorskimi działającymi na terenie miasta Białystok m. in. Stowarzyszeniem Samopomocowym „Radość”, „Orchidea”, „Nadzieja”, „Sokoły”, Zarządem Okręgowym Polskiego Związku Dzielnikowców, Uniwersytetem Trzeciego Wieku, Stowarzyszeniem Wolontariatu Międzypokoleniowego, Związkiem Emerytów i Rencistów, Stowarzyszeniem Edukator, Polskim Związkiem Niewidomych, Duszpasterstwem Emerytów i Rencistów, Fundacją „Dom”, Organizacją 50 +, Fundacją „Emeryt”, Fundacją „Ja Kobieta” w Warszawie oraz instytucjami: Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej, Przedszkolem Samorządowym, Dziennym Domem Pomocy Społecznej.

W 2008 r. w Klubie Seniora udzielano nieodpłatnych porad dotyczących odpisów podatkowych, możliwości korzystania z turnusów rehabilitacyjnych, likwidacji barier architektonicznych, socjalnych i psychologicznych.

W Klubie Seniora prowadzone były zajęcia cykliczne i okazjonalne:

- lektorat z języka niemieckiego 1 raz w tygodniu – 8 osób,
- zajęcia kinezylogiczne 1 raz w tygodniu – 10-20 osób,
- robótki ręczne 1 raz w tygodniu – 10-15 osób,
- nauka obsługi komputera i Internetu 1 raz w tygodniu,
- taniec integracyjny 1 raz w tygodniu – 10-20 osób,
- gry w warcaby, gry w szachy, rozwiązywanie krzyżówek, kącik prasowy,
- w październiku 2008 utworzono kawiarenkę internetową.

W ramach podejmowanych działań na rzecz seniorów zorganizowano wiele imprez, w których brały udział także rodziny seniorów m. in.: „Dzień Babci i Dziadka”- 50 osób, „Walentynki”- 48 osób, „Dzień Kobiet”- 40 osób, „Ekumeniczne Śniadanie Wielkanocne”- 54 osoby, spotkanie z poezją Jana Pawła II- 35 osób, wyjazd do muzeum w Supraślu - 45 osób, „Dzień Matki i Dziecka”- impreza plenerowa- 200 osób, wczasy na działkach w czerwcu 2008 - 30 osób, jednodniowa wycieczka do Czarnej Białostockiej- 45 osób, jednodniowa wycieczka do Myszynca i Ciechanowca - 45 osób, wykład „Zdrowe odżywianie”- 30 osób, Wykład „Miód w żywieniu”- 50 osób, Wczasy na działkach sierpniu 2008 - 30 osób, jednodniowy wyjazd do Zalesia- 45 osób, wycieczka Szlakiem Rękodzieła Ludowego- 45 osób, wycieczka do Kazimierza Dolnego- 45 osób, wyjazd jednodniowy do Suraża i okolic - 45 osób, „Pożegnanie Lata” impreza plenerowa - 200 osób, ekumeniczne spotkanie opłatkowe - 70 osób.

W 2008 r. miały miejsce uroczystości honorujące pracę seniorów:

- ✓ „Wojewódzki Dzień Seniora”, który zorganizowany został przez Radę Seniorów we współpracy z Zarządem Okręgowym Polskiego Związku Emerytów i Rencistów. Patronat główny objął Wojewoda Podlaski. W uroczystości udział wzięło 270 osób.
- ✓ Ogólnomiejska Impreza „Dzień Seniora 2008” pod patronatem Prezydenta Miasta Białegostoku, która zgromadziła 400 osób. Środki finansowe pozyskano z PFRON, Urzędu Miejskiego oraz od sponsorów.

Poza wymienionymi spotkaniami i imprezami w Klubie organizowane były imieniny seniorów – 10 spotkań w ciągu roku po 40 osób.

3.7. W obszarze edukacyjnym i badawczo – naukowym

W roku 2008 MOPR współpracował w obszarze edukacyjnym i badawczo – naukowym z uczelniami wyższymi. W Ośrodku odbywały się zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe, z których skorzystały 4 osoby; 5 studentów skorzystało z dokumentacji MOPR. Ponadto pracownicy MOPR uczestniczyli w około 60 szkoleniach i kursach podnoszących kwalifikacje oraz umiejętności zawodowe.

Były to szkolenie i kursy o tematyce:

- Elastyczne Formy Pracy – jako instrument godzenia życia zawodowego z rodzinnym,
- Studium Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Umowy w zamówieniach publicznych oraz założenia nowelizacji PZP na rok 2008,
- Poradnictwo psychologiczne w aspekcie godzenia życia zawodowego i rodzinnego,
- Inwestycja, wycena, sprawozdanie budżetowe,
- Kompleksowy system wsparcia i szkoleń zawodowych przygotowujących ofiary handlu ludźmi do aktywnego wejścia na rynek pracy,
- „Bądź aktywny, Bądź Najlepszy” – szkolenie oraz specjalistyczne doradztwo dla kadr instytucji pomocy społecznej,
- Pierwszy kontakt,
- Profesjonalny doradca,
- Centrum Aktywności Lokalnej,
- Interdyscyplinarne szkolenie dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- Doradztwo dla kadr pomocy społecznej,
- Upowszechnianie rezultatów Equal wspierających kształcenie przez całe życie,
- Mediacje w rozwiązywaniu trudnych problemów,
- Podstawy rachunkowości w kontekście wykorzystywania środków unijnych,
- Pozyskiwanie środków z Europejskiego Funduszu Społecznego,
- Szkolenie z cyklu warsztaty prowadzone metodą CAL – metody pracy środowiskowej,
- Stres i wypalenie zawodowe pracowników socjalnych,
- Przemoc w związkach małżeńskich osób z różnych kultur oraz w różnych kulturach,
- Realizacja Ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- Nowelizacja przepisów dotyczących rachunkowości budżetowej,
- Obowiązki i odpowiedzialność głównych księgowych oraz kierowników komórek finansowo-księgowych w zakresie gospodarowania, dokumentowania i rozliczania wydatków z funduszy europejskich,
- Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji społecznej,
- Dobre praktyki z zakresu działań antykorupcyjnych,
- Świadczenia z funduszu alimentacyjnego, ewidencja księgowa, egzekucja,
- Narzędzia aktywnej integracji,
- Szkolenie „Migasz i wszystko jasne”,

- Szkolenie z zakresu „Oprogramowanie - Fundusz Alimentacyjny”,
- Studium Prawa Europejskiego, obowiązki i odpowiedzialności głównych księgowych w zakresie dokumentowania i rozliczania wydatków z funduszy europejskich,
- Podstawa wymiaru zasiłków chorobowych, świadczeń rehabilitacyjnych oraz zasiłków opiekuńczych i macierzyńskich w związku z wykonywaniem wyroku Trybunału Konstytucyjnego,
- Rachunkowość funduszu alimentacyjnego oraz dotacje rozwojowe POUL,
- Specjalizacja I i II stopnia z zakresu pomocy społecznej,
- Praca z osobami stosującymi przemoc,
- Zarządzanie jednostką,
- Rozpoznawanie, diagnoza i interwencja w pracy z dzieckiem krzywdzonymi i jego rodziną,
- Ewaluacja i monitoring,
- Zamówienia publiczne w projekcie systemowym,
- Praca z ofiarami handlu ludźmi,
- Wydatki strukturalne – sprawozdawczość, klasyfikacja poszczególnych rachunków.

4. Programy na rzecz grup społecznych realizowane przez MOPR oraz nadzorowane jednostki

4.1. Program „SNOEZOLEN” realizowany przez Środowiskowy Dom Samopomocy

Podczas całorocznej pracy w Pracowni Doświadczania Świata działającej w ramach programu „Snoezolen” podopieczni ŚDS mieli możliwość korzystania z zabiegów i działań relaksacyjnych. Ich celem była m. in. kompensacja, redukcja deficytów i zaburzeń wywołanych niepełnosprawnością, zmniejszenie szkodliwości skutków zaburzeń psychicznych, odreagowanie i zmniejszenie napięcia emocjonalnego. Czas, rodzaj i charakter zabiegów relaksacyjno - wspierających był dostosowany do potrzeb i możliwości indywidualnych podopiecznych.

4.2. Rządowy program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

W roku 2008 MOPR po raz trzeci realizował Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w oparciu o ustawę z dnia 29.12.2005 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Zgodnie z ustawą gmina otrzymała dotację na zakup żywności, sfinansowanie posiłków w stołówkach, jak i na organizowanie nowych punktów pomocy (w przedszkolach, szkołach, stołówkach organizacji pozarządowych). Szczegóły realizacji oraz koszty Programu znajdują się w Dziale II, Tabela Nr 3.

4.3. Program na rzecz społeczności romskiej – realizator Programu MOPR

MOPR w 2008 r. po raz piąty realizował Program na rzecz społeczności romskiej na terenie miasta Białegostoku i swoim zasięgiem objął Romów zamieszkujących nasze miasto oraz korzystających z pomocy społecznej.

Zadania Programu nakierowane były przede wszystkim na edukację dzieci romskich oraz poprawę sytuacji bytowej rodzin romskich.

Zadaniami Programu objęto 96 osób pochodzenia romskiego. Na realizację Programu otrzymano dotacje z Ministerstwa Edukacji Narodowej w kwocie 10 400 zł oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w kwocie 27 320 zł. Wkład własny MOPR wyniósł **4 869,04 zł**.

Program był realizowany w takich obszarach jak:

I. Oświata i wychowanie – dotacja MSWiA

- dofinansowanie dojazdów do szkół dzieciom romskim – 3 320 zł,
- dofinansowanie kursów językowych dzieciom romskim – 12 000 zł.

II. Gospodarka mieszkaniowa – dotacja MSWiA

- dofinansowanie do zakupu materiałów remontowo - budowlanych – 3 000 zł,
- dofinansowanie zakupu sprzętu gospodarstwa domowego – 9 000 zł.

III. Edukacja – dotacja MEN

- zakup kompletów podręczników i przyborów szkolnych oraz artykułów sportowych dzieciom romskim – 10 400 zł

Efekty, jakie uzyskano z realizacji zadań ujętych w Programie:

- podniesienie umiejętności i kwalifikacji ponad poziom gwarantowany przez szkolnictwo publiczne,
- integracja dzieci romskich ze środowiskiem rówieśników,
- poszerzenie horyzontów i możliwości uzyskania lepszego wykształcenia przez dzieci romskie,

- umożliwienie udziału w przedsięwzięciach kulturalnych na terenie miasta,
- poprawa sytuacji socjalno – bytowej,
- otwartość Romów na kontakt z pracownikami socjalnymi i pracownikami szkół, do których uczęszczają ich dzieci.

4.4. Program „Ku normalności” realizowany w Ośrodku Interwencji Kryzysowej

W 2008 roku Ośrodek Interwencji Kryzysowej kontynuował rozpoczęty w 2004 roku Program „Ku normalności”. Zadania Programu:

- rozwijanie podstawowych umiejętności radzenia sobie z trudnymi emocjami oraz trudnymi sytuacjami,
- możliwość odreagowania napięć,
- dostarczanie doświadczeń korekcyjnych przeciwstawnych do doświadczeń posiadanych przez dzieci ze względu na przebywanie w rodzinach dysfunkcyjnych,
- nauka nawiązywania pozytywnych kontaktów, poczucia przynależności do pozytywnej grupy, poznawania norm i zasad postępowania,
- kształtowanie u dzieci postaw abstynenckich, nauka zachowań asertywnych.

W ramach programu w 2008 r. w OIK prowadzono grupę socjoterapeutyczną dla dzieci w wieku 8-13 lat oraz organizowano spotkania edukacyjne dla rodziców i opiekunów prawnych dzieci.

4.5. Programy realizowane przez Wielofunkcyjną Placówkę Opiekuńczo-Wychowawczą „Jedynka”

W WPOW „Jedynka” proces wychowawczy wspomagany był cyklami zajęć wychowawczych, spotkaniami grup terapeutycznych. Realizowane były programy skierowane zarówno do wychowanków jak i ich rodziców:

1. Program wychowawczy placówki.
2. Program zajęć z socjoterapii.
3. Program zajęć psychoedukacyjnych usprawniających komunikację interpersonalną.
4. Zajęcia wychowawcze z elementami psychoedukacyjnymi.
5. Zajęcia wychowawcze nt.:
 - Radzenie sobie z własną i cudzą agresją.
 - Poznaj swój gniew – ucisz swój gniew.
 - Nienawiść niszczy życie człowieka.
6. Program zajęć psychoedukacyjnych „Korygowanie zaburzeń zachowań dzieci nadpobudliwych psychoruchowo i agresywnych”.
7. Program wychowawczy – profilaktyczny „Rozpoznaj zagrożenia”.
8. „Miłość, przyjaźń, seks” – cykl zajęć wychowawczych dla młodzieży.
9. „Ku dorosłości” – program tworzenia grup usamodzielniania w środowisku otwartym.
10. „Nie boję się jutra” – program przygotowania do samodzielności.

W ramach pracy z rodziną biologiczną w placówce realizowane były:

1. Spotkania warsztatowe – „Kocham – nie krzywdzę”.
2. Indywidualne spotkania z rodzicami na temat:
 - asertywnego wyrażania emocji,
 - umiejętność powiązania doświadczanych przez dziecko emocji z sytuacjami, które wywołują te emocje,
 - spędzania wolnego czasu wolnego z dzieckiem,
 - rozwiązywania konfliktów,
 - umiejętności asertywnego radzenia sobie w sytuacjach trudnych,
 - nauka radzenia sobie z trudnymi emocjami,
 - zapoznania z technikami relaksacyjnymi,
 - psychoedukacji w zakresie instytucji udzielających pomocy rodzinom z problemem przemocowym.

W Placówce Wsparcia Dziennego w oparciu o programy „Blisko domu” i „Następny krok” organizowane były zajęcia o charakterze cyklicznym. Do takich zajęć należały:

- Zajęcia z socjoterapii.
- „Klub zabawy” – cykl zajęć wychowawczych o charakterze integracyjnym.

W roku 2008 do placówki uczęszczało 20 podopiecznych. W ramach działań placówki zorganizowano wypoczynek letni w Serwach, gdzie przebywało 17 dzieci.

Proces wychowawczy w Placówce Wsparcia Dziennego wspomagali wolontariusze (studenci białostockich uczelni wyższych).

4.6. Programy realizowane przez Wielofunkcyjną Placówkę Opiekuńczo-Wychowawczą „Dwójka”, im. dr Ireny Białówny:

W 2008 r. proces wychowawczy wspomagany był następującymi programami:

1. Przyjazne dorastanie – program przygotowania wychowanków do samodzielności.
2. Program edukacji prozdrowotnej dla dzieci w wieku przedszkolnym.
3. Program pracy z rodziną biologiczną wychowanków „Pomóżmy dorosnąć naszym wychowankom”.
4. Program przygotowania się wychowanków do procesu usamodzielnienia.
5. Program profilaktyki „Rozwinąć skrzydła”.
6. Program zajęć wychowawczych w grupie usamodzielnienia.
7. Program „Jutro w pełnym świetle” – przygotowanie mieszań usamodzielnienia.
8. Program terapeutyczny dla dzieci w wieku 0 – 6 lat.
9. Program katechetyczny dla grupy przedszkolnej.
10. Program zajęć indywidualnych, terapeutyczno – wspierających dla dzieci w wieku szkolnym.
11. Program pracy terapeutyczno – wspierającej z dziećmi w młodszym wieku szkolnym.
12. Program pracy z rodziną „Rozwój umiejętności wychowawczych”.
13. Program „Żyjmy zdrowo i bezpiecznie”.
14. Program korekcyjno – logopedyczny.
15. Program profilaktyki „Ciało niedoskonałe, umysł zawodny, wyobraźnia znakomita”.
16. Program rozwijający i kształtujący nawyki higieniczne małego dziecka – „Promocja zdrowia – Mały Czyścioszek”.
17. Program dydaktyczny dla dzieci w wieku 7 – 7 lat „Znam policjanta – Jestem bezpieczny”.
18. Program pracy z rodziną biologiczną dziecka w grupie niemowląt – „Nasza rodzina”.
19. Program profilaktyki „Zdrowa ciąża, macierzyństwo, rodzicielstwo, rodzina”.
20. Warsztaty socjoterapeutyczne dla dzieci w wieku 8 – 10 lat.

4.7. Programy realizowane przez Pogotowie Opiekuńcze:

W 2008 r. w Zespole Pomocy Dziecku i Rodzinie udzielono poradnictwa psychologiczno – pedagogicznego oraz prowadzono terapię pedagogiczną, logopedyczną i socjoterapię.

- Terapią pedagogiczną objęto 27 osób. Uczestnikami terapii były dzieci w wieku przedszkolnym oraz uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów. Zajęcia odbywały się raz w tygodniu w oparciu o programy indywidualne każdego dziecka. Terapeuci pracowali nad:
 - doskonaleniem percepcji wzrokowej i słuchowej,
 - usprawnieniem techniki czytania oraz czytania ze zrozumieniem,
 - usprawnieniem koordynacji wzrokowo – słuchowej,
 - doskonaleniem sprawności manualnej i grafomotorycznej,
 - podwyższeniem poziomu umiejętności matematycznych,
 - treningiem ortograficznym, łagodzeniem objawów nadpobudliwości i agresywności.
- W ramach zajęć socjoterapeutycznych funkcjonowało 8 zespołów. W zajęciach brało udział 52 wychowanków. Praca miała charakter grupowy, w miarę potrzeb odbywały się również spotkania indywidualne. Zajęcia socjoterapeutyczne miały na celu wyposażenie dzieci w następujące umiejętności:
 - właściwa komunikacja interpersonalna,
 - zachowania asertywne,
 - radzenie sobie w sytuacjach problemowych,
 - kontrolowanie emocji.

Znaczną część zajęć zajmowały bieżące problemy wychowanków związane z dysfunkcją ich rodziny, pozycją w grupie wychowawczej, sytuacją w szkole.

W ramach Zespołu prowadzono także terapię rodzinną dla osób spoza placówki. Ogółem w tego typu zajęciach uczestniczyło 18 osób.

- Indywidualną terapią logopedyczną objęto 7 osób w wieku 6 – 17 lat. Zajęcia miały na celu:
 - kształtowanie prawidłowej mowy poprzez korygowanie zaburzeń w zakresie strony fonetycznej, leksykalnej, gramatycznej,
 - stymulowanie opóźnionego rozwoju mowy,
 - wdrażanie do praktycznego wykorzystania nawyków poprawnej wymowy przyswojonej w ciągu ćwiczeń,

- usprawnianie techniki czytania i pisania,
- wdrażanie dzieci do obcowania z literaturą i sztuką oraz twórczej aktywności słownej.

- W roku 2008 Pogotowie Opiekuńcze przeprowadziło akcję charytatywną „Wielkanoc Dzieciom” w formie zbiórki pieniędzy do puszek. Zebrane pieniądze umożliwiły zorganizowanie 70 wychowankom wycieczki do Gdańska, Warszawy i Białowieży. Ponadto Pogotowie Opiekuńcze kontynuowało współpracę ze Szkołą Podstawową Nr 32 w zakresie zajęć na pływalni. Dwa razy w tygodniu odbywały się również zajęcia sportowe prowadzone przez wykwalifikowanego instruktora na siłowni oraz zajęcia z aerobiku prowadzone przez wolontariuszkę z Zespołu Szkół Nr 17.
- W kwietniu 2008 r. rozpoczęto realizację programu „Wychowawca Podwórkowy”, którego głównym celem jest przeciwdziałanie patologiom społecznym oraz zapobieganie społecznie nieakceptowanym zachowaniom dzieci i młodzieży poprzez organizowanie im czasu wolnego oraz rozwijanie ich zainteresowań. Programem objęto dzieci i młodzież w wieku od 6 do 18 lat, zamieszkujące na terenie białostockich osiedli mieszkaniowych. Program objął swoim zasięgiem wiele osiedli na terenie miasta Białegostoku. Wychowawcy upowszechniali różne formy sportu i rekreacji, czego efektem był udział w eliminacjach i turniejach sportowych około 300 osób. W ramach programu zorganizowano profesjonalne zajęcia taneczne w Akademii Tańca „Szał” na które w różnych kategoriach uczęszczało około 100 osób. Dzięki programowi wzrosła świadomość oraz wiedza i umiejętności dzieci i młodzieży w zakresie specyfiki zagrożeń oraz możliwości ich unikania. W ramach programu „Wychowawca Podwórkowy” zorganizowano wiele spotkań, turniejów i przedstawień, w których udział wzięli wychowawcy podwórkowi wraz ze swoimi podopiecznymi, szkoły integracyjne, placówki opiekuńczo – wychowawcze, uczelnie wyższe oraz inne instytucje i jednostki działające na terenie miasta Białystok.

4.8. Programy realizowane przez Ośrodek Adopcyjno – Opiekuńczy:

W grudniu 2008 r. w celu rozpropagowania idei zastępczego rodzicielstwa wznowiono kampanię społeczną pod hasłem „**Podarujmy im rodzinny dom**”, która miała na celu promowanie idei rodzinnej opieki zastępczej jako alternatywy dla wychowania dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej. Na realizację programu pozyskano **10 000 zł** (wykorzystano **9 158,30 zł**) z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w związku z udziałem w konkursie na dofinansowanie programów z zakresu opieki nad dzieckiem i rodziną, **4 012,99 zł** stanowił wkład własny Ośrodka. Środki wykorzystano na kampanię reklamową na temat rodzicielstwa zastępczego, wyemitowano spot reklamowy, wydrukowano ulotki i plakaty w których kolportażu uczestniczyły białostockie firmy „Taxi” oraz PKP. Informację o kampanii umieszczono także na stronie internetowej portalu miejskiego oraz Ośrodka Adopcyjno – Opiekuńczego i telebimach w dwóch punktach miasta. W czasie trwania kampanii na placu przed ratuszem miejskim funkcjonowała wystawa zdjęć ukazująca życie dzieci w rodzinach zastępczych.

W 2008 r. w Ośrodku Adopcyjno-Opiekuńczym kontynuował swoją działalność „Klub wspierania zastępczego środowiska rodzinnego”. W ramach Klubu Ośrodek zorganizował szkolenie w formie warsztatów dla opiekunów zastępczych na temat „Diagnoza i terapia dzieci z FAS”. Z indywidualnych szkoleń w Klubie skorzystało 25 rodzin, w tym 10 rodzin i 12 dzieci z systemowej terapii rodzin oraz 6 z treningu umiejętności wychowawczych, 1 nastolatek z terapii indywidualnej.

W 2008 r. zintensyfikowane oddziaływania edukacyjno – wspierające kierowane do spokrewnionych rodzin zastępczych. Pomocą taką objęto 16 rodzin zastępczych.

W ramach współpracy ze Stowarzyszeniem „Otwarty Dom” przeszkolono i zdiagnozowano 2 rodziny zgłaszające gotowość opieki nad polskimi dziećmi z litewskich domów dziecka zaproszonych do Polski w okresie świąt i wakacji.

W 2008 r. działał również adopcyjny telefon zaufania, gdzie przeprowadzono ok. 60 rozmów głównie z kobietami w niechcianej ciąży, osobami w trudnych sytuacjach życiowych oraz dorosłymi adoptowanymi dziećmi szukającymi swoich korzeni i rodzeństwa.

W ramach działań Ośrodka Adopcyjno – Opiekuńczego kontynuowano również program „Rodzina” zatwierdzony przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, podczas którego przeszkolono 6 rodzin deklarujących chęć utworzenia rodziny zastępczej niespokrewnionej z dzieckiem lub zawodowej. Szkoleniem indywidualnym objęto 24 rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem oraz przeszkolono i dokonano pełnej procedury kwalifikacyjnej 25 rodzin adopcyjnych.

5. Opieka nad dzieckiem i rodziną

5.1. Placówki opiekuńczo – wychowawcze

Dzieciom i młodzieży pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców lub dzieciom niedostosowanym społecznie, placówki opiekuńczo – wychowawcze zapewniają całodobową, dzienną lub okresową opiekę i wychowanie oraz zaspokajają jego niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne, społeczne, religijne, a także zapewniają korzystanie z przysługujących, na podstawie odrębnych przepisów, świadczeń zdrowotnych i kształcenia.

Tabela 6. Placówki opiekuńczo – wychowawcze funkcjonujące na terenie Miasta Białegostoku w podziale na rodzaj placówki, liczbę miejsc na pobyt całodobowy oraz liczba dzieci przebywających na dzień 31.12.2008 r.

Nazwa placówki opiekuńczo – wychowawczej	Rodzaj placówki	Liczba miejsc w placówce	Liczba dzieci przebywających w placówkach na dzień 31.12.2008 r.	Podmiot prowadzący
Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Jedynka”	wielofunkcyjna	53	50	Miasto Białystok
Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Dwójka” im. dr Ireny Białówny	wielofunkcyjna	73	69	Miasto Białystok
Pogotowie Opiekuńcze	wielofunkcyjna	70	56	Miasto Białystok
Rodzinny Dom Dziecka Nr 1	rodzinna	4	4	Miasto Białystok
Rodzinny Dom Dziecka Nr 2	rodzinna	4	4	Miasto Białystok
„Nasz Dom: Dobry Pasterz”	socjalizacyjna	24	24	Zgromadzenie Służebnic Matki Dobrego Pasterza
Środowiskowy Dom Rodzinny „Nasz Dom”	wielofunkcyjna	10	2	Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie „DROGA”
Rodzinny Dom Dziecka Świętej Rodziny z Nazaretu	rodzinna	8	8	Caritas Archidiecezji Białostockiej

W roku 2008 wydano **733** decyzji w sprawach dotyczących zapewnienia opieki dzieciom w placówkach opiekuńczo- wychowawczych, w tym 239 decyzji kierujących do placówek.

W placówkach opiekuńczo-wychowawczych kontynuowano realizację Programów naprawczych, które zawierają harmonogramy działań niezbędnych do osiągnięcia wymaganych prawem standardów opieki, wychowania i świadczonych usług do końca 2010 r. Pogotowie Opiekuńcze w Białymstoku otrzymało z budżetu państwa kwotę 5 000 zł jako dofinansowanie realizacji zadań w zakresie osiągania standardów. Na dzień 31.12.2008 r. na terenie innych powiatów w placówkach opiekuńczo – wychowawczych umieszczonych było 6 dzieci pochodzących z Miasta Białegostoku. Natomiast 46 dzieci z innych powiatów przebywało w placówkach opiekuńczo – wychowawczych Miasta Białegostoku.

5.2. Rodzinne domy dziecka

W Białymstoku w 2008 r. funkcjonowały trzy rodzinne domy dziecka stanowiące alternatywę w stosunku do instytucjonalnych placówek opiekuńczo – wychowawczych:

- Rodzinny Dom Dziecka Nr 1 z siedzibą w Białymstoku (ul. Żabia 22 m 38) - utworzony na mocy uchwały Nr IX/71/03 Rady Miejskiej z dnia 26 maja 2003 r. - przeznaczony dla czworga dzieci,
- Rodzinny Dom Dziecka Nr 2 z siedzibą w Białymstoku (ul. Kołłątaja 67 m 29) - utworzony na mocy uchwały Nr XXXI/328/04 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 25 października 2004 r. - przeznaczony dla czworga dzieci,
- Rodzinny Dom Dziecka Świętej Rodziny z Nazaretu z siedzibą w Białymstoku (ul. Nowa 32A) przeznaczony dla 8 dzieci prowadzony przez Caritas Archidiecezji Białostockiej.

Przedmiotem działalności rodzinnych domów jest zapewnienie dzieciom pozbawionych opieki rodzicielskiej całodobowej opieki i wychowania poprzez zaspokojenie takich potrzeb jak:

- całodobowa opieka i wychowanie w warunkach zbliżonych do naturalnego środowiska domu rodzinnego,

- korzystanie ze świadczeń zdrowotnych,
- zapewnienie realizacji obowiązku szkolnego,
- wszechstronny rozwój dziecka,
- zapewnienie poczucia bezpieczeństwa,
- dbałość o poszanowanie i podtrzymywanie związków emocjonalnych dziecka z rodzicami, rodzeństwem i osobami bliskimi w celu ewentualnego jego powrotu do rodziny,
- nawiązywanie więzi uczuciowych oraz związków interpersonalnych.

W czerwcu 2008 r. usamodzielniało się dwoje wychowanków Rodzinnego Domu Dziecka Nr 1, zaś na ich miejsce przyjęto 2 kolejne osoby.

5.3. Rodzinna opieka zastępcza

Do zadań własnych powiatu realizowanych przez MOPR należy organizowanie opieki w rodzinach zastępczych oraz udzielanie pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dzieci umieszczanych na mocy postanowień sądowych w rodzinach zastępczych.

Tabela 7. Wysokość kwot pomocy pieniężnej przyznawanej w roku 2008 rodzinom zastępczym:

Lp.	Na dziecko w wieku:	
1.	do 7 roku życia	988, 20 zł
2.	do 7 roku życia posiadające orzeczenie o niepełnosprawności	1 317, 60 zł
3.	od 7 do 18 roku życia	658, 80zł
4.	od 7 do 18 roku życia dziecka posiadające orzeczenie o niepełnosprawności lub orzeczenie o stopniu niepełnosprawności	988, 20 zł

W 2008 r. zostało wydanych 303 decyzji administracyjnych w sprawie przyznania rodzinom zastępczym pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych, w tym 54 decyzje administracyjne przyznające jednorazowe świadczenie pieniężne na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego do rodziny dziecka.

Tabela 8. Szczegółowa liczba rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci w ciągu roku kształtowała się następująco:

wg stanu na dzień 31 grudnia 2008 r.

TYP RODZINY ZASTĘPCZEJ	LICZBA RODZIN ZASTĘPCZYCH	LICZBA UMIESZCZONYCH DZIECI
spokrewniona z dzieckiem	184	234
niespokrewniona z dzieckiem	14	18
niespokrewniona z dzieckiem zawodowa rodzina zastępcza wielodzietna	6	23
niespokrewniona z dzieckiem zawodowa rodzina zastępcza o charakterze pogotowia rodzinnego	1	2

W roku 2008 w ramach pomocy pieniężnej wypłacono rodzinom zastępczym 2 855 751 zł, w tym: na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej 2 558 891 zł, na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z przyjęciem dziecka do rodziny zastępczej 103 089 zł, na wynagrodzenia zawodowych rodzin zastępczych 193 771 zł.

W okresie styczeń – grudzień 2008 r. utworzono 34 rodziny zastępcze dla 49 dzieci, natomiast opuściło rodzinę zastępczą 38 małoletnich wychowanków.

Przyczyną opuszczenia rodziny zastępczej były:

- powrót do rodziny naturalnej – 13,
- umieszczenie w placówce opiekuńczo – wychowawczej – 6,
- umieszczenie w innej rodzinie zastępczej – 9,
- wyjazd dziecka za granicę lub zmiana miejsca zamieszkania – 6,
- adopcja – 3,
- zgon – 1.

Wśród 42 wychowanków, którzy osiągnęli pełnoletność w rodzinie zastępczej w 2008 roku:

- 27 pełnoletnich wychowanków pozostało w rodzinie zastępczej do czasu ukończenia szkoły rozpoczętej przed 18 rokiem życia,
- 15 opuściło rodzinę zastępczą i rozpoczęło proces usamodzielnienia.

W 2008 r. utworzono 3 zawodowe niespokrewnione z dzieckiem rodziny zastępcze wielodzietne dla 10 dzieci pochodzących z miasta Białegostoku. W 2008 roku 7 rodzin pełniło zadania zawodowej rodziny zastępczej:

- o charakterze pogotowia rodzinnego – rodzina przyjęła w ciągu roku 6 dzieci,
- 7 rodzin wielodzietnych – wychowuje 28 dzieci (w tym z 1 rodziną zawodową rozwiązano za porozumieniem stron umowę zlecenia o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej).

Dwie z zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych wielodzietnych zamieszkuje poza Białymstokiem, tj. w Czarnej Wsi Kościelnej i Zabłudowie. Wychowują 9 dzieci pochodzących z miasta Białystok. Dodatkowo w dwóch zawodowych rodzinach zastępczych wielodzietnych (Olecko, Hajnówka) wychowuje się 3 dzieci pochodzących z Białegostoku.

Jednej z nowo utworzonych rodzin zastępczych w roku 2008 udostępniono do korzystania lokal mieszkalny przy ul. Nowy Świat (przekazany do dyspozycji Dyrektora MOPR przez Prezydenta Miasta Białegostoku) na czas pełnienia funkcji zawodowej niespokrewnionej z dzieckiem wielodzietnej rodziny zastępczej – jest to mieszkanie rotacyjne przeznaczone dla rodzin zawodowych, mających trudną sytuację mieszkaniową.

Zadania z zakresu rodzinnej opieki zastępczej realizowano we współpracy z instytucjami wspomagającymi rodzinę i dziecko m. in.:

- sądem opiekuńczym,
- szkołami,
- Ośrodkiem Adopcyjno – Opiekuńczym,
- Stowarzyszeniem „Droga”,
- Fundacją Starszy Brat – Starsza Siostra,
- Policją,
- ośrodkami pomocy społecznej i centrami pomocy rodzinie,
- poradniami psychologiczno – pedagogicznymi,
- Białostockim Teatrem Lalek.

Z inicjatywy MOPR w 2008 r. rodziny zastępcze wyjechały na wypoczynek wakacyjny z terapią dla dzieci i rodzin do Ośrodka Stowarzyszenia „Droga” w Jastarni. W wypoczynku udział brali również rodzice biologiczni dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych. Łącznie wyjechało 11 rodzin zastępczych z dziećmi i częścią rodziców biologicznych (ogółem 37 osób).

Z powiatami właściwymi ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem w rodzinie zastępczej zawierane są porozumienia w sprawie umieszczenia dziecka i wysokości wydatków na jego utrzymanie w kwocie świadczeń przysługujących danej rodzinie zastępczej.

W sprawie 13 dzieci pochodzących z Miasta Białegostoku i umieszczonych na terenie innych powiatów zawarty był **8 porozumień** w sprawie umieszczenia dziecka i wysokości wydatków na jego utrzymanie, natomiast w sprawie 13 dzieci pochodzących z innych powiatów i umieszczonych na terenie Miasta Białystok zawarto w w/w okresie **9 porozumień** w sprawie umieszczenia dziecka i wysokości wydatków na jego utrzymanie.

5.4. Usamodzielnienia wychowanków

Wychowankowie osiągający pełnoletność w rodzinie zastępczej i opuszczający placówkę opiekuńczo – wychowawczą typu rodzinnego i socjalizacyjnego, dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno – wychowawczy i młodzieżowy ośrodek wychowawczy, objęci zostają pomocą mającą na celu ich życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem. Pomoc ta udzielana jest w formie:

- 1) pieniężnej na usamodzielnienie,
- 2) pieniężnej na kontynuowanie nauki,
- 3) rzeczowej na zagospodarowanie,
- 4) pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym,
- 5) pomocy w uzyskaniu zatrudnienia.

Tabela 9. Wysokość i zakres pomocy pieniężnej na usamodzielnienie, pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki i na zagospodarowanie w formie rzeczowej kształtowały się następująco:

	POMOC PIENIĘŻNA NA KONTYNUOWANIE NAUKI		POMOC PIENIĘŻNA NA USAMODZIELNIENIE		POMOC NA ZAGOSPODAROWANIE W FORMIE RZECZOWEJ		KWOTA ŚWIADCZEŃ ŁĄCZNIE
	LICZBA OSÓB	KWOTA	LICZBA OSÓB	KWOTA	LICZBA OSÓB	KWOTA	
usamodzielniani z rodzin zastępczych	160	669 295,-	20	82 350,-	28	138 026,-	889 671,-
usamodzielniani placówek	74	254 929,-	7	42 822,-	15	72 758,-	370 509,-

Wychowankom uczącym się przysługuje pomoc na kontynuowanie nauki w kwocie 494,10 zł miesięcznie. Przeciętna wysokość przyznanej w 2008 r. pomocy na zagospodarowanie w formie rzeczowej wynosiła 4 902 zł. W ramach tej pomocy wychowankowie mają możliwość zakupu m. in.: mebli, sprzętu gospodarstwa domowego, RTV, pomocy naukowych, materiałów niezbędnych do przeprowadzenia remontu mieszkania itp.

W okresie styczeń – grudzień 2008 r. sześciu usamodzielnianych wychowanków zamieszkiwało w 2 mieszkaniach chronionych w których łączny koszt utrzymania w 2008 r. wyniósł 7 408,49 zł. Jedno z mieszkań chronionych, zostało wyposażone z funduszy pozyskanych z dotacji w wysokości 20 000 zł przy wkładzie własnym w wysokości 12 000 zł. W 2008 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku otrzymał trzecie mieszkanie, z przeznaczeniem na stworzenie mieszkania chronionego, w którym od lutego 2009 roku mieszkają wychowanki placówek opiekuńczo – wychowawczych.

W 2008 r. wydano 401 decyzji administracyjnych w sprawie przyznania pomocy usamodzielnianym wychowankom, w tym:

- 317 decyzji w sprawie przyznania pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki,
- 31 decyzji w sprawie przyznania pomocy pieniężnej na usamodzielnienie,
- 46 decyzji w sprawie przyznania pomocy na zagospodarowanie w formie rzeczowej,
- 7 decyzji w sprawie przyznania pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych (mieszkania chronionego).

6. Usługi opiekuńcze

MOPR w ramach zapewnienia opieki osobom chorym, niepełnosprawnym, osobom które z powodu wieku wymagają pomocy innych osób, podejmował współpracę z organizacjami świadczącymi pomoc o charakterze usług opiekuńczych, w zakresie opieki nad osobami starszymi i przewlekle chorymi. tj.: PCK, Caritas, PKPS. 327 osobom przyznano decyzją świadczenia w postaci usług opiekuńczych oraz 30 osobom przyznano decyzją świadczenia w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w miejscu zamieszkania.

7. Zapewnienie całodobowej opieki w domach pomocy społecznej

Osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, nie mogące samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, były kierowane i umieszczane w domach pomocy społecznej.

W roku 2008 MOPR:

- złożył w sądzie 35 wniosków o wydanie postanowień w sprawie skierowania do domu pomocy społecznej osób bezwzględnie wymagających pomocy,
- przygotował 14 projektów pozwów do sądu o alimenty wobec osób zobowiązanych do ponoszenia opłaty za pobyt bliskich przebywających w domach pomocy społecznej (do sądu przekazano 2 pozwy),
- przygotowywał projekty umów i aneksów. Zawarto 33 umowy w sprawie ponoszenia przez osoby zobowiązane do opłaty za pobyt bliskich w domach pomocy społecznej i placówce zapewniającej całodobową opiekę oraz podpisano 16 aneksów do umów.

Tabela 10. Zestawienie wydanych decyzji w sprawach dotyczących zapewnienia opieki w domach pomocy społecznej

Lp.	Rodzaj decyzji:	DPS ul. Świerkowa	DPS ul. Baranowicka	Dom Opieki Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek od Cierpiących	DPS na terenie innych powiatów	Ogółem:
1.	kierujące	67	22	4	68	161
2.	umieszczające	22	10	4	-	36
3.	w sprawie ustalenia odpłatności	169	327	27	183	706
4.	wygaszające	38	18	6	44	106
5.	umarzające	10	3	1	24	38
6.	uchylające	-	4	-	-	4
7.	odmawiające skierowania	1	1	-	3	5
8.	postanowienia	10	8	-	56	74
	Ogółem:	317	393	42	378	1 130

W lutym 2008 r. decyzją Wojewody Podlaskiego dokonano zmiany typu Domu Pomocy Społecznej w Białymstoku przy ul. Baranowickiej 203. Udzielono warunkowego zezwolenia na prowadzenie Domu, przeznaczonego dla:

- osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie – 26 miejsc,
- dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie – 244 miejsca,
- osób przewlekle psychicznie chorych – Filia w Bobrowej – 30 miejsc.

Domy Pomocy Społecznej Miasta Białegostoku kontynuowały programy naprawcze, których realizacja zapewni osiągnięcie obowiązujących standardów podstawowych usług świadczonych przez DPS do 31.12.2010 r. W 2008 r. DPS przy ul. Świerkowej i DPS przy ul. Baranowickiej otrzymały łącznie kwotę 80 500 zł dotacji celowej z budżetu państwa w ramach dochodzenia do w/w standardów.

W grudniu 2008 r. w domach pomocy społecznej na terenie innych powiatów przebywało 162 osoby z miasta Białegostoku.

8. Działalność Środowiskowego Domu Samopomocy

Środowiskowy Dom Samopomocy jest dziennym ośrodkiem wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Pod koniec grudnia 2008 roku z zajęć w placówce korzystało 50 osób, w tym: 11 z chorobą psychiczną i 39 osób z upośledzeniem umysłowym; 21 kobiet i 29 mężczyzn. W ciągu roku ubyły 2 osoby, przybyło 6. W roku ubiegłym jedna osoba podjęła pracę i jedna osoba została objęta opieką w Warsztatach Terapii Zajęciowej. Osoby, które opuściły ŚDS mogły skorzystać z treningów wspomagających polegających przede wszystkim na rozmowach wspierających, mających na celu poprawę nastroju, utrzymanie pracy, pomoc w wypełnianiu dokumentów.

8.1. Pracownia kulturalno – oświatowa

W ramach działań pracowni zorganizowano:

- integracyjną wycieczkę krajoznawczo - pielgrzymkową „Szlakiem Piastów”,
- wycieczkę do Tykocina i okolic,
- wycieczkę nad zalew do Czarnej Białostockiej,
- wycieczkę do Rajgrodu,
- wyjścia do kina, teatru, galerii, kręgielni, zwiedzanie wystaw, odwiedzanie grobów zmarłych oraz pomnika ofiar faszyzmu

Ponadto prowadzono zajęcia w ogrodzie i wokół placówki polegające w szczególności na zasiewaniu, podlewaniu, dokarmianiu rybek.

8.2. Pracownia plastyczna

- konkurs plastyczny „Gwiazda Betlejemska”,
- zajęcia w Galerii Sleńdzińskich,
- warsztaty garncarskie w Czarnej Wsi Kościelnej (18-22.08.2008 r.),
- plener plastyczny w Rajgrodzie (7-11.07.2008 r.), mający na celu naukę szkicowania ołówkiem (udział 4 osób),

- projektowanie i przygotowanie zaproszeń, upominków i dekoracji na Przegląd Kolęd i Pastorałek, Przegląd Piosenki Biesiadnej „Po ten kwiat...” oraz przygotowywanie dekoracji świątecznych,
- wystawa prac plastycznych „W blasku słońca, w cieniu tęczy...” w Klubie Garnizonowym oraz w Bibliotece Książki Mówionej.

8.3. Pracownia muzyczna

Podobnie jak w latach poprzednich zajęcia w pracowni zostały podzielone na: muzykoterapię aktywną i muzykoterapię receptywną.

Prowadzone były zajęcia śpiewoterapii, instrumentalne oraz relaksacja przy muzyce, a także zajęcia w Bibliotece Muzycznej. Podopieczni ŚDS brali udział m. in. w: III Przeglądzie Kolęd i Pastorałek (styczeń), IX Festiwalu Piosenki Religijnej w Kościele Św. Kazimierza (czerwiec), majówce integracyjnej (maj), Dniach Rodziny w ŚDS (czerwiec), II Przeglądzie Piosenki Biesiadnej w Klubie Garnizonowym (październik), I Przeglądzie Piosenki Biesiadnej w Sokołach, obchodach Dnia Osób Niepełnosprawnych w Galerii „Biała”. Ponadto Zespół „Sol - Band” uświetniał swym graniem i śpiewem wszystkie uroczystości na terenie ŚDS.

8.4. Pracownia gospodarstwa domowego

W ramach tej pracowni realizowane były głównie zadania zorientowane na poprawę funkcjonowania w życiu codziennym, a w szczególności z zakresu obsługi urządzeń domowych, higieny osobistej, dokonywania drobnych napraw odzieży. Ponadto prowadzone były zajęcia z zakresu pielęgnacji roślin, wyszywania serwetek oraz treningi umiejętności kulinarnych.

8.5. Pracownia teatralna

Zadania realizowane w 2008 r. polegały na: przygotowaniu podopiecznych do udziału w spotkaniu z twórczym życiem osób niepełnosprawnych z okazji X-lecia Stowarzyszenia „NIKE” – spektakl „Wątle Serce”, przygotowaniu i prezentacji spektaklu wigilijnego „Sen Antosia”, prowadzeniu zajęć w oparciu o „zeszyty rozmów” – pamiętniki oraz stosowanie elementów biblioterapii.

8.6. Pracownia techniczna

W roku 2008 oprócz pracy w drewnie i materiałach drewnopodobnych wprowadzono nowy rodzaj zajęć – techniki zdobnicze Crackle i decoupage, polegające na zdobieniu przedmiotów z drewna i innych tworzyw przez połączenie rysunków, ilustracji oraz różnych technik plastycznych. W ramach pracowni wykonywano także prace techniczne związane z nauką obsługi elektronarzędzi i posługiwaniem się narzędziami oraz nauką obsługi aparatu fotograficznego.

8.7. Pracownia usprawnienia fizycznego

Główne zadania jakie realizowano podczas zajęć w pracowni to m. in.: podniesienie ogólnej sprawności fizycznej podopiecznych, przygotowanie i udział w IX Letniej Spartakiadzie Sportowej, zajęcia usprawniająco – rehabilitacyjne na basenie, udział i organizacja rozgrywek międzyośrodkowych w piłkarzyki i lotki, usprawnienie manualne palców dłoni, wykorzystanie materaca Viofor, fotela do masażu, łóżka CERAGEM w celu poprawy samopoczucia i zdrowia podopiecznych.

9. Działalność Ośrodka Interwencji Kryzysowej

Ośrodek Interwencji Kryzysowej prowadzony przez MOPR jest jednostką, której podstawowym zadaniem jest podejmowanie działań profilaktycznych i interwencyjnych w sytuacji nagłego lub przewlekłego kryzysu spowodowanego:

- przemocą domową,
- tragicznym wydarzeniem życiowym,
- utratą, osieroceniem, żałobą,
- problemem samobójstwa,
- trudnościami wychowawczymi,
- kryzysem małżeńskim,
- kryzysem spowodowanym ubóstwem, bezrobociem, długotrwałą chorobą, bezradnością i innymi.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej udzielał pomocy głównie mieszkańcom Białegostoku, którzy znaleźli się w stanie kryzysu. Po zdiagnozowaniu sytuacji ustalana była najwłaściwsza forma pomocy i miejsce jej uzyskania. Pierwsza pomoc obejmowała wsparcie, możliwość odreagowania i udzielenie schronienia.

Osoby zgłaszające się do OIK nie mają obowiązku ujawniania swoich danych osobowych i dysponują swobodą wyboru konsultanta, który będzie prowadził ich sprawę we współpracy z pozostałymi specjalistami zatrudnionymi w OIK.

W roku 2008 przeprowadzono 5 491 interwencji. Z pomocy Ośrodka skorzystało łącznie 2 385 osób – w tym 1 234 osób po raz pierwszy, zaś 1 151 – to osoby, które już wcześniej korzystały z poradnictwa w OIK. Ze schronienia w hostelu skorzystało 85 osób, w tym 50 kobiet objętych pomocą stosownie do zgłaszanych problemów oraz 35 dzieci.

9.1. Zgłaszane problemy

Tabela 11.

Grupa dyspanseryjna	Liczba osób
alkoholizm	431
bezrobocie	9
bezradność	39
bezdumność	16
niepełnosprawność	0
choroba psychiczna	13
dorośle dzieci alkoholików	17
konflikt rodzinny	73
konflikt małżeński	88
konflikt	323
narkomania	6
ofiara przemocy	425
sprawca przemocy	34
problemy wychowawcze	13
myśli samobójcze	34
sekty	1
inne uzależnienia	9
wypadki losowe	7
zaburzenia psych. i emocjonalne	64
konflikt z prawem	9
handel kobietami	0
żałoba	10

*Powyższe zestawienie obejmuje zarówno problemy zgłaszane jako podstawowe, jak również współwystępujące, które złożyły się na spiętrzenie sytuacji kryzysowej.

9.2. Poradnictwo Specjalistyczne

a) Poradnictwo psychologiczne

W roku 2008 w OIK pracowało 5 psychologów. Udzielono 1 249 porad psychologicznych. Problemy z jakimi zgłaszali się klienci, to:

- przemoc,
- kryzysy rozwojowe i sytuacyjne,
- zaburzenia emocjonalne,
- DDA, uzależnienia bliskich,
- kryzysy rodzinne,
- zaburzenia osobowościowe,
- zaburzenia czynnościowe (nerwice).

b) Poradnictwo prawne

W roku 2008 udzielono w OIK 380 porad prawnych. Większość porad dotyczyła zakresu prawa rodzinnego, prawa pracy, lokalowego oraz prawa karnego z zakresu przemocy w rodzinie.

c) Konsultacje pedagogiczne

W związku z problemami wychowawczymi udzielono 87 porad pedagogicznych dla klientów, którzy zgłosili się do OIK w 2008 r.

d) Praca z osobami stosującymi przemoc

W roku 2008 pracownicy OIK prowadzili pracę terapeutyczną z osobami stosującymi przemoc. Odbyły się 94 spotkania indywidualne, z których skorzystały 52 osoby stosujące przemoc.

9.3. Grupy

9.3.1. Oferta adresowana do kobiet

Na terenie OIK w 2008 roku działały: grupa wsparcia oraz grupa terapeutyczna dla kobiet doznających przemocy w relacjach rodzinnych. Grupa wsparcia od stycznia do czerwca kontynuowała zajęcia rozpoczęte w październiku 2007 r. W podobnym systemie pracowała grupa terapeutyczna – rozpoczęła pracę w październiku 2007 i zakończyła w maju 2008 r. Grupy prowadzone były przez psychologa i specjalistę w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W grupie wsparcia uczestniczyło 26 kobiet, zaś w grupie terapeutycznej – 23 kobiety. Łącznie w roku 2008 odbyły się 32 spotkania grupy wsparcia oraz 33 spotkania grupy terapeutycznej.

W czasie spotkań grupowych kobiety objęte były wsparciem oraz miały możliwość uczenia się konstruktywnych zachowań, zmierzających do przerywania relacji przemocy. Grupy terapeutyczne dały możliwość pogłębionej pracy nad problemami psychologicznymi będącymi konsekwencją pozostawania w sytuacji przemocy. Uczestnicząc w spotkaniach kobiety miały możliwość nauczenia się:

- dbania o bezpieczeństwo własne oraz dzieci,
- konstruowania planu bezpieczeństwa,
- rozpoznawania czynników wyzwalających oraz mechanizmów wnikania się w relacje oparte na przemocy,
- podejmowania działań sprzyjających zwiększaniu mocy osobistej,
- egzekwowania wsparcia od instytucji do tego uprawnionych, powołując się na własne prawa,
- tworzenia i mobilizowania osobistego systemu wsparcia.

9.3.2. Grupa socjoterapeutyczna dla dzieci

W roku 2008 w Ośrodku Interwencji Kryzysowej odbywały się spotkania dwóch grup:

- grupy socjoterapeutycznej powołanej w październiku 2007 r. zakończonej w czerwcu 2008 r.,
- grupy socjoterapeutycznej powołanej we wrześniu 2008 r. (planowany czas zakończenia – czerwiec 2009 r.)

Zajęcia odbywały się raz w tygodniu w każdą środę oraz raz w miesiącu w sobotę spotkania grupy kulinarnej. Ponadto raz w miesiącu we wtorki odbywały się zajęcia edukacyjne dla rodziców dzieci uczestniczących w socjoterapii.

Podczas spotkań realizowane były cele terapeutyczne, edukacyjne i poznawcze skierowane głównie na likwidowanie skutków urazu bycia świadkiem i ofiarą przemocy domowej, urazu spowodowanego rozwodem rodziców, wychowywania się w rodzinie alkoholowej. Metody, jakie wykorzystano podczas pracy z dziećmi to m. in.:

- warsztaty umiejętności,
- terapia przez muzykę, ruch, rysunek, śpiew,
- rozmowy indywidualne,
- aktywizujące metody pedagogiki i zabawy (autorefleksja, socjodrama).

9.3.3. Grupa edukacyjna dla rodziców dzieci z grupy socjoterapeutycznej

W ramach realizacji zadań programu „Ku normalności” odbywały się w roku 2008 spotkania edukacyjne dla rodziców i opiekunów prawnych dzieci. Grupa dla rodziców ma swoje zajęcia raz w miesiącu. Uczestnikami grupy są przede wszystkim matki dzieci uczęszczających na socjoterapię oraz matki korzystające z indywidualnych porad pedagogicznych w Ośrodku. W zajęciach uczestniczyło w I półroczu 2008 r. - 10 osób, w II półroczu - 9 osób. Charakter grupy jest otwarty. Udział w niej odbywa się na zasadach dobrowolności z możliwością indywidualnych konsultacji.

9.3.4. Grupa korekcyjno – edukacyjna dla osób stosujących przemoc

W roku 2008 realizowane były dwie edycje programu. W ciągu roku odbyły się 34 spotkania grupowe, w których uczestniczyło łącznie 20 osób. Osoby te zostały zmotywowane do udziału w zajęciach przez pracowników socjalnych Ośrodka, tylko jeden uczestnik został skierowany do grupy sądowej.

Tematyka spotkań grupowych była ukierunkowana głównie na takie cele, jak:

- opanowanie technik radzenia sobie ze złością i bezsilnością,
- bezpieczna komunikacja,
- rozpoznanie ról negatywnych stereotypów w relacjach damsko - męskich,
- nauka asertywności,
- ukazanie zależności między stosowaniem kontroli a agresywnym zachowaniem,
- rozpoznanie osobistych postaw związanych z przemocą; sposoby radzenia sobie z zachowaniami agresywnymi.

9.4. Inne działania OIK

W 2008 roku OIK:

- udzielił schronienia w hostelu 50 kobietom i 35 dzieciom;
- koordynował procedurę Niebieskich Kart dla pomocy społecznej, współpracując w tym zakresie z pracownikami socjalnymi z Zespołów Pracowników Socjalnych MOPR, policją, kuratorami, służbą zdrowia – w 2008 r. w ramach tej współpracy wszczęto 436 procedur Niebieska Karta dla pomocy społecznej;
- koordynował działania związane z Programem „Starszy Brat - Starsza Siostra” mającym na celu objęcie wsparciem dzieci podopiecznych MOPR we współpracy z Fundacją Edukacji i Twórczości;
- w ramach działań mających na celu ujednoczenie procedur działania instytucji powołanych do udzielania pomocy ofiarom przemocy kontynuował pracę w projekcie pt. „Niebieska Sieć”, który skupia liderów lokalnych organizacji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie (pracownik Ośrodka jest liderem regionalnym w województwie podlaskim);
- w ramach współpracy z białostockimi uczelniami wyższymi zorganizował 4 spotkania ze studentami, mające na celu zaznajomienie studentów z metodami pracy OIK służącymi rozwiązywaniu problemów klientów i mającymi na celu poprawę ich funkcjonowania w środowisku;
- brał udział w programie „Bez domu, ale nie bez pomocy” mającym na celu motywowanie osób bezdomnych oraz osadzonych zagrożonych zjawiskiem bezdomności do korzystania z oferowanych form pomocy;
- konsultant OIK organizował i prowadził na terenie Aresztu Śledczego dla osadzonych więźniów grupy edukacyjno - motywujące dla osób stosujących przemoc w relacjach rodzinnych.

III. Świadczenia rodzinne

Zgodnie z ustawą z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r., Nr 139, poz. 992 ze zm.) zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego przysługują rodzinom, w których dochód w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 504 zł netto lub 583 zł netto - w przypadku gdy członkiem rodziny jest niepełnosprawne dziecko.

Dział Świadczeń Rodzinnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, zgodnie z uchwałą Nr XLII/463/05 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 30.05.2005 r. w okresie styczeń – czerwiec 2008 r. wypłacił podwyższony dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu urodzenia dziecka (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 139, poz. 1642 z późn. zm.) - **1234 rodzin, 1252 świadczeń na kwotę 626 000 zł.**

Wyrokiem z dnia 18 lipca 2008 r. (Dz. U. Nr 138, poz. 872) Trybunał Konstytucyjny uznał za niezgodny z Konstytucją RP art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 28.11.2003 r. o świadczeniach rodzinnych w zakresie, w jakim uniemożliwia przyznanie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego obciążonej obowiązkiem alimentacyjnym osobie zdolnej do pracy, niezatrudnionej ze względu na konieczność sprawowania opieki nad innym niż dziecko niepełnosprawnym członkiem rodziny. Na tej podstawie wypłacono w okresie VII-XII.2008 r. **2 rodzinom 6 świadczeń na kwotę 2 170 zł.**

W 2008 r. Dział Świadczeń współpracował z Urzędem Marszałkowskim Województwa Podlaskiego w zakresie koordynacji świadczeń rodzinnych w państwach Unii Europejskiej oraz Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Jednym z podstawowych celów koordynacji świadczeń rodzinnych w ramach systemów zabezpieczenia społecznego państw członkowskich UE i EOG w stosunku do pracowników najemnych, osób pracujących na własny rachunek oraz członków ich rodzin przemieszczających się we wspólnocie jest wymiana informacji pomiędzy właściwymi instytucjami państw członkowskich UE i EOG oraz ustalenie ustawodawstwa właściwego do przyznania i wypłaty świadczeń rodzinnych, zarówno w odniesieniu do obywateli polskich, ubiegających się o świadczenia za granicą, jak i obywateli innych krajów członkowskich UE i EOG. Zgodnie z art. 21 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 28.11.2003 r. o świadczeniach rodzinnych Marszałek Województwa w przypadku ustalenia, że mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego wydaje decyzję przyznającą świadczenia rodzinne, które wypłaca organ właściwy. W ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego Dział Świadczeń Rodzinnych na podstawie decyzji wypłacił w okresie styczeń – grudzień 2008 r. **88 świadczeń na kwotę 13 342 zł.**

Na podstawie ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (Dz. U. Nr 86, poz. 732 ze zm.) osoby samotnie wychowujące dzieci, które mają zasądzone alimenty ale ich nie otrzymują, a ich egzekucja jest bezskuteczna, mogą ubiegać się o zaliczkę alimentacyjną.

Wyrokiem z dnia 23 czerwca 2008 r. (Dz.U. Nr 119, poz. 770) Trybunał Konstytucyjny uznał za niezgodny z Konstytucją RP art. 2 pkt 5 lit. a oraz art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (Dz.U. Nr 86, poz. 732 z późn. zm.) w zakresie, w jakim pomijają prawo do zaliczki alimentacyjnej osób wychowywanych przez osoby pozostające w związku małżeńskim oraz osób wychowywanych przez osoby, które wspólnie wychowują co najmniej jedno dziecko z jego rodzicem. Na tej podstawie wypłacono w okresie VII - XII 2008 r. 350 świadczeń 81 rodzinom na kwotę 84 370 zł.

Tabela 12. Świadczenia rodzinne wypłacone w okresie styczeń - grudzień 2008 r.

L.P.	Wyszczególnienie	Wydatki I-XII.2008 (w zł)	Liczba przyznanych świadczeń I - XII.2008
1.	Zasiłki rodzinne	13 182 800	218 027
2.	Dodatki do zasiłków rodzinnych, w tym z tytułu: /w. 2.1+2.2+2.3+2.4+2.5+2.6+2.7+2.8/	10 173 947	66 293
2.1.	urodzenia dziecka	1 252 000	1 252
2.2.	opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	3 098 037	7 950
2.3.	samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek wpływu ustawowego okresu jego pobierania	5 507	16
2.4.	samotnego wychowywania dziecka	2 012 923	11 651
2.5.	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego /w. 2.5.1 + 2.5.2/	791 960	10 292
2.5.1.	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego do 5 roku życia	93 355	1 559
2.5.2.	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego powyżej 5 roku życia	698 604	8 733
2.6.	rozpoczęcia roku szkolnego	1 072 300	10 723
2.7.	podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania: /w. 2.7.1 + 2.7.2/	40 180	646
2.7.1.	na pokrycie wydatków związanych z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła	17 730	197
2.7.2.	na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której jest szkoła	22 450	449
2.8.	wychowywanie dziecka w rodzinie wielodzietnej	1 901 040	23 763
3.	Zasiłki rodzinne z dodatkami (w. 1 + w. 2)	23 356 748	284 320
4.	Zasiłki pielęgnacyjne	7 086 354	46 319
5.	Świadczenia pielęgnacyjne	1 480 815	3 560
6.	Świadczenia opiekuńcze (w. 4 + w. 5)	8 567 169	49 879
7.	Razem (w. 3 + w. 6)	31 923 917	334 199
8.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	3093 607	3 094
9.	Razem (w. 7 + w. 8)	35 017 524	337 293

Do Działu Świadczeń Rodzinnych w 2008 r. zgłosiło się **16 605 wnioskodawców**, w tym z wnioskiem o:

- świadczenia rodzinne – 12 646 osób,
- jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka – 2 087 osób,
- zaliczkę alimentacyjną – 221 osób,
- fundusz alimentacyjny – 1 651 osób.

Wypłacono zaliczki alimentacyjnej – 20 716 świadczeń na kwotę 4 683 405,55 zł.

Wypłacono fundusz alimentacyjny – 6 422 świadczenia na kwotę 1 857 815 zł.

W roku 2008 w Dziale Świadczeń Rodzinnych wydano **21 375** decyzji.

IV. Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w ramach realizacji zadań z zakresu rehabilitacji społecznej dofinansowywał w 2008 r.:

- uczestnictwo osób niepełnosprawnych i opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- organizację działalności z zakresu sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- likwidację barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych,
- rehabilitację dzieci i młodzieży,
- zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny organizacji pozarządowych prowadzących działalność związaną z rehabilitacją,
- działalność warsztatów terapii zajęciowej.

Tabela 13. Zestawienie zbiorcze realizowanych zadań w 2008 r.

NIEPEŁNOSPRAWNE OSOBY DOROSŁE		Liczba wniosków*	Liczba zawartych umów/pozytywnie rozpatrzonych wniosków	Kwota wypłaconego dofinansowania w zł
Bariery techniczne		48	45	82 257
Bariery w komunikowaniu się		151	1 126	244 134
Bariery architektoniczne		78	29	130 195
Przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze		1 458	1 458	1 085 652
Sprzęt rehabilitacyjny – osoby niepełnosprawne		63	47	35 623
Sprzęt rehabilitacyjny – jednostki		1	1	1 346
Turnusy rehabilitacyjne	Dorośli	1 186	976	673 189
	Dzieci	174	171	192 342
Sport, kultura, rekreacja i turystyka		38	38	150 001
Warsztaty terapii zajęciowej				1 561 021
		3 197	2 891	
				suma: 4 155 760

* nie dotyczy uczestników wtz

Tabela 14. Zestawienie zbiorcze realizowanych zadań w 2008 r.

REHABILITACJA DZIECI I MŁODZIEŻY	Liczba wniosków	Liczba zawartych umów/pozytywnie rozpatrzonych wniosków	Kwota wypłaconego dofinansowania w zł
Bariery techniczne	1	1	2 880
Bariery w komunikowaniu się	26	23	54 240
Bariery architektoniczne	11	9	64 714
Przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	170	168	177 253
Sprzęt rehabilitacyjny – osoby niepełnosprawne	39	36	52 511
Sprzęt rehabilitacyjny – jednostki	1	1	7 493
Sport, kultura, rekreacja i turystyka	6	6	3 366
suma:	254	244	362 457

* nie dotyczy uczestników WTZ

Tabela 15. Liczba złożonych wniosków oraz kwota środków finansowych z PFRON, wydatkowana na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej w latach 2005 – 2008

	2005r.		2006r.		2007 r.		2008 r.	
	liczba wniosków	kwota	liczba wniosków	Liczba wniosków	kwota	kwota	liczba wniosków	kwota
Dorosłe osoby niepełnosprawne	2 855	3 895 828	3 213	1 983	3 140 847	4 465 358	3 197	4 155 760
Dzieci i młodzież niepełnosprawna	325	459 799	329	300	482 604	417 910	254	362 457
OGÓLEM:	3 180	4 355 627	3 542	2 283	3 623 451	4 883 268	3 451	4 518 217

Tabela 16. Wykaz organizacji pozarządowych korzystających z dofinansowania PFRON w zakresie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych

NAZWA ORGANIZACJI	Kwota wypłaconego dofinansowania
Stowarzyszenie na rzecz rehabilitacji psychiatrycznej	7 957,00
Uniwersytet Trzeciego Wieku	19 460,00
Klub Sportu i Turystyki Niewidzących i Słabowidzących	18 916,00
Klub Amazonki	27 498,00
Polski Związek Głuchych	23 213,00
Stowarzysz. Samopomocowe Rady Seniorów Dz. Antoniuk	33 380,00
Polski Związek Niewidomych	18 019,00
Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów	4 925,00
RAZEM:	153 368,00

Tabela 17. Warsztaty Terapii Zajęciowej – 2008 r.

Nazwa jednostki prowadzącej WTZ	Liczba uczestników	Kwota dofinansowania wypłaconego przez MOPR ze środków PFRON	Budżet	Kwota niewykorzystanych środków
AC Spółka Akcyjna ul. Pogodna 4	35	469 490,00	521 656,00	400,26
SNB, ul. Kraszewskiego 26/2	22	295 108,00	327 898	16,03
Caritas Archidiecezji Białostockiej ul. 27 Lipca 26	30	402 420,00	447 133,00	206,19
P.W. „JARD”, ul. Transportowa 4	30	394 081,00	438 794,00*	0,00
SUMA:	117	1 561 099,00	1 735 481,00	622,48

*budżet pomniejszony o kwotę 8 339 zł - tj. kwotę nieprawidłowo wydatkowaną przez warsztaty w IV kwartale 2007 r.

V. Podstawy prawne

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku jako jednostka budżetowa gminy działa na podstawie Statutu przyjętego uchwałą Rady Miejskiej Białegostoku Nr IX/77/03 z dnia 26 maja 2003 r. z późn. zm. oraz Regulaminu Organizacyjnego przyjętego Zarządzeniem Prezydenta Miasta Białegostoku Nr 1396/05 z dnia 17 lutego 2005 r.

MOPR w 2008 roku realizował swoje zadania w szczególności na podstawie:

- 1) ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728 z późn. zm.),
- 2) ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992 z późn. zm.),
- 3) ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (Dz. U. Nr 86, poz. 732 z późn. zm.),
- 4) ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. Nr 210, poz. 2135 z późn. zm.),
- 5) ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493),
- 6) ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.),
- 7) ustawa z dnia 29 grudnia 2005 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (Dz. U. Nr 267, poz. 2259),
- 8) przepisów wykonawczych do w/w ustaw.